

Defensor Patriae

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti 2/2019

- 3 Pääkirjoitus**
Päätoimittaja Niclas L. von Bonsdorff
- 4 Näkymiä**
Rehtori Jari Kallio
- 6 Verkottumista kansallisesti ja kansainvälisesti**
Siiri Autio
- 12 Monitieteisyyden puolesta**
Siiri Autio
- 24 Korkeakouluharjoittelijat voimavarana**
Siiri Autio
- 30 Kevät- ja kesäkauden väittelijät**
Siiri Autio
- 36 Venäjä herättää mielenkiintoa ja keskustelua**
Ella Ahmas
- 42 Tohtorin tutkinnon uudistus on yhteistyötä**
Elina Suominen
- 46 Sotatieteiden henkireiät**
Siiri Autio
- 54 Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan asiantuntijakoulutus Suomessa**
Ella Ahmas

DEFENSOR PATRIAE

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti
2/2019

TOIMITUSNEUVOSTO

Päätoimittaja, everstiluutnantti
Niclas L. von Bonsdorff..0299 530 700

Toimituspäällikkö
Aki Aunala0299 530 119

Kirjastonhoitaja
Antti Kalliola

Korkeakouluharjoittelija
Siiri Autio

Suunnittelija
Lauri Haavisto

Perinneyhdistys
Katja Jokinen

Taitto
Samir Kuronen

Kannen kuva
Pauli Kervinen

Kansikuvassa
Yhteistyötä NOKA19-tapahtumassa

Takakannen ilmoitus
Albert Roschier

Painopaikka
PunaMusta Oy 2019

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
maanpuolustuskorkeakoulu@mil.fi

ISSN-L 1798-162X
ISSN 1798-162X

mpkkfi

@mpkkfi

@maanpuolustuskorkeakoulu

Verkostoitunut Maanpuolustuskorkeakoulu

Kesän lomakauden jälkeen on aika polkaista käyntiin uusi, innostava lukukausi. Virkaurakurssit ovat käynnistyneet, lisäksi syyskauden aikana toteutetaan nyt myös ylemmän johdon YJK-kurssi.

Alkuvuosi oli odotetun tapahtumarikas ja antoisa. Kevään aikana toteutettiin korkeatasoista tutkimusta sekä osallistavaa opetusta suunnitelman mukaisesti. Opiskelijoita valmistui ja uusia aloitti. Lisäksi toimeenpantiin merkittäviä tapahtumia niin sisäisesti kuin sidosryhmien kanssa. Vierailuja oli myös monia, mieluisia kaikki.

Iloitsen itse sitä, että työn ohessa pystyttiin pitämään huolta myös omasta jaksamisesta. Muun muassa ohjattu viikkoliikunta, (maraton)juoksut, Jukolan viesti, golfingit ja muu fyysinen harjoittelu antoivat lisäpontta arkityöhön. Omasta puolestani haluan esittää kiitokset niin virka- kuin vapaa-ajan tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäjille sekä niihin osallistuneille. Tästä on hienoa jatkaa kohti vuodenvaihdetta ja seuraavaa toimintavuotta.

Maanpuolustuskorkeakoulun yhdessä tekemisen meininkiä tarvitaan aivan varmasti jatkossakin kehittäessämme toimintaamme entistä paremmaksi. Myös meneillään olevan Strategia 2025 -työn käytännön vaiheissa juuri yhdessä tekeminen on ollut korostuneessa asemassa. Vanha totuus yhdessä tekemisen vahvuudesta on edelleen voimassa.

Myös syyskauden aikana toteutetaan tapahtumia yhdessä. Lokakuussa tulee täyteen 50 vuotta Puolustusvoimien kansainvälisen koulutuksen alkamisesta. Merkkipäivän yhteydessä järjestetään Santahamina-talossa korkean tason kansainvälinen seminaari, jota jokaisen on mahdollisuus seurata suorana Maanpuolustuskorkeakoulun verkkosivuilla. Marraskuussa kampuksella nähdään sekä Sotataidon seminaari että Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksen isännöimä Hallinnon ja kuntatutkimuksen tiedepäivät. Mukaan mahtuu myös monta muuta antoisaa tapahtumaa, isoa ja pientä.

Maanpuolustuskorkeakouluun suuntautuneiden vierailujen sekä yhteistoimintatapahtumien myötä olen tullut entistä vakuuttuneemmaksi korkeakoulun verkostojen merkityksestä. Tämä koskee niin yhteistoimintaa Puolustusvoimien sisällä kuin yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Samoin se käsittää yhteistoiminnan muun yliopistokentän kanssa, niin kotimaassa kuin ulkomailla. Maanpuolustuskorkeakoulun uusi strategia tulee varmasti sisältämään linjauksia myös näiden verkostojen kehittämisestä.

Alkuvuotena toteutetun yliopistojen mainetutkimuksen mukaan Maanpuolustuskorkeakoulun maine on suuren yleisön keskuudessa kohtalaisella tasolla. Tutkimuksen mukaan Maanpuolustuskorkeakoulu profiloituu ennen kaikkea ihmisten ja yhteiskunnan turvallisuutta edistävänä, vahvana kouluttajana. Suuren yleisön mielikuvien perusteella kehittämismahdollisuuksia löytyy innovatiivisuuden ja vuorovaikutuksen osa-alueilta. Avoimuutta lisäämällä meillä on varmasti mahdollisuuksia toimia entistä vahvempuna yhteiskunnallisena vaikuttajana, kuten yliopiston kuulukin. Vuorovaikutuksen hengessä on myös tämä *Defensor Patriae* -lehti tehty. Mukavia lukuhetkiä, trevlig läsning!

Hyvää vuorovaikutuksen syyskautta toivottaen

Päätoimittaja
Everstiluutnantti **Niclas L. von Bonsdorff**

Meidän strategiamme

Vuosi sitten otin vastaan Maanpuolustuskorkeakoulun rehtorin tehtävät. Tänä aikana olen oppinut paljon. Perusasiat meillä ovat hyvässä kunnossa. On ollut hienoa nähdä, millä osaamisella ja omistautumisella henkilökuntamme täällä työtä tekee. Opiskelijamme ovat motivoituneita ja haluavat oppia uusia asioita. Kaikki puolustushaarat ja Rajavartiolaitos ovat hyvin tyytyväisiä meiltä valmistuneisiin upseereihin.

Maanpuolustuskorkeakoulussa on menossa strategiatyö, jonka kautta pyritään tunnistamaan keskeiset tulevien vuosien kehittämiskohdet. Työtä on tehty yhteisesti laajalla joukolla. Valmistelu on edennyt hyvin, ja uusi strategia otetaan käyttöön ensi vuoden alusta. Viime keväänä laitoimme strategian valmistelun alla kyselyn koko henkilökunnalle, kaikille opiskelijoille sekä myös tärkeimmille sidosryhmille. Haluan tässä yhteydessä kiittää kyselyn kautta saadusta runsaasta palautteesta ja lukuisista hyvistä kehittämisajatuksista. Strategiamme tulee olla yhteisen työmme tulos.

Kuluneen vuoden aikana Maanpuolustuskorkeakoulun tehtäviä, resursseja ja tulevaisuuden näkymiä on käsitelty useampaankin kertaan Puolustusvoimien johdon kanssa eri yhteyksissä, kuten tulosneuvotteluissa. Näissä keskusteluissa myös Puolustusvoimien johto on todennut, että hyvin toimivaa kokonaisuutta ei tule liikaa keikuttaa. Kun vielä sotatieteiden maisterin tutkintorakenteen tarkistustyö saadaan syksyn aikana valmiiksi, pyritään tutkintoranteet lukitsemaan ja siirtämään opetuksen painopistettä opetusmenetelmien ja oppimisympäristöjen kehittämiseen.

Ylin johto näkee hyvin tärkeänä, että turvaamme sotataidollisen osaamisen. Tutkimuksessa keskeistä on Puolustusvoimien tarpeisiin vastaaminen asiantuntijuutta ja uutta tietoa luomalla. Näiden keskusteluiden jälkeen tulevaisuuden näkymämme ovat selkeät. Varjopuolena on tosin todettava, ettei lähivuosina ole nähtävissä merkittäviä lisäyksiä meille osoitetuissa resursseissa.

Edellä olevat linjaukset ovat jatkoa sille kehitystyölle, jota Maanpuolustuskorkeakoulus-

sa on viime vuosina tehty. Tutkimuksessa painopisteemme tulee olla niissä Puolustusvoimia kehittävässä asioissa, joita ei muissa yliopistoissa juurikaan tutkita. Näitä ovat erityisesti operaatiotaito ja taktiikka, Venäjä sotilaallisesta näkökulmasta sekä tulevaisuuden sotilasjohtaminen. Tämä ei tarkoita, että tulevaisuudessa luopuisimme muista nykyisistä tutkimusalueista, mutta resursointia pitänee tarkentaa. Talvella tehty Luottamus&Maine-tutkimus osoitti, että meidän tulee myös edelleen kehittää tutkimuksemme avoimuutta sekä erityisesti sen tunnettavuutta.

Oppimisympäristöjen ja -menetelmien kehittämistä on vararehtorin johdolla tehty jo hyvän aikaa. Tavoitteena on, että opetus perustuu uusimpaan tietoon ja opetetaan parhaiten soveltuvilla menetelmillä. Jotta voimme paremmin vastata opiskelijoiden osaamisen kehittämiseen, tulee samalla kehittää osaamisperusteista arviointia. Kansainvälistä koulutusta lisätään kaikille kurssitasoille. Opiskelija- ja opettajavaihtoa ulkomaisten sotakoulujen välillä edistetään.

Kesäheiteillä lueskelin ajan kuluksi *Thinking the Unthinkable* -kirjaa (Gowing & Langdon 2018). Se on mielenkiintoinen kooste viime vuosikymmenien yllättävistä tapahtumista maailmalla sekä siitä, miten niihin oli varauduttu ja voidaanko vastaaviin varautua tulevaisuudessa. Kirja herätti paljon ajatuksia. Näen, että meidän tulee yhä enemmän kannustaa ja tukea niin opiskelijoita kuin koko henkilöstöämme ennakoluulottomassa innovatiivisessa ajattelussa. Vastaavaa ajattelua peräänkuulutti myös uusi puolustusvoimain komentaja vaihtoparaatin puheessaan urheilukentällämme heinäkuun lopussa. Innovaatioita tarvitaan, sillä yksikään viime vuosina käyty sota ei ole ollut samanlainen, vaan aina on mukana ollut uusia elementtejä tai toimintatapoja.

Kaikki edellä mainitut tavoitteet ovat mukana strategiatyössämme. Kun sen vielä yhdessä viimeistelemme ja pilkomme tavoitteet eri vuosille, niin meillä hyvät yhdessä tehdyt askelmerkit alkavalle vuosikymmenelle.

Hyvää alkavaa lukuvuotta 2019–2020!

Rehtori

Kenraalimajuri **Jari Kallio**

Kuva: Pauli Keminen

VERKOTTUMISTA KANSALLISESTI JA KANSAINVÄLISESTI

TEKSTI: SIIRI AUTIO KUVAT: PAULI KERVINEN

Neuvottelukunta on neuvoa-antava elin Maanpuolustuskorkeakoulun rehtorille ja johdolle. Uusi neuvottelukunta kokoontui toista kertaa 9. toukokuuta. Sen 16 jäsentä ovat eri alojen ammattilaisia Maanpuolustuskorkeakoululle keskeisiltä tahoilta. Puheenjohtaja Mika Hannula aloitti kautensa vuoden alussa.

Neuvottelukunta kokoontuu neljästi vuodessa keskustelemaan ajankohtaisista aiheista, joihin Maanpuolustuskorkeakoulun johto haluaa ulkopuolisia mielipiteitä. Ryhmän ja johdon yhteiset kokoukset ovat toiminnan näkyvin osa. Toukokuisen tapaamisen aiheena olivat oppimisympäristöt, ja neuvottelukunta pääsi toiveidensa mukaisesti kampuskierroksellaan näkemään myös opetuksen arkea.

Keskusteleva joukko

Neuvottelukunnan jäsenet ovat Maanpuolustuskorkeakoululle tärkeitä tahoilta, kuten ministeriöistä, korkeakouluista ja Puolustusvoimista. He hyödyntävät osaamistaan ja omia näkökulmiaan kukin alaansa liittyen. Tarkoituksena on vahvistaa päätöksentekoprosessia ja kehittämissuunnitelmia ulkopuolisten toimijoiden avulla.

Pääsimme neuvottelukunnan mukaan seuraamaan kampuskierrosta, jossa esiteltiin opetuk-

sessä käytettäviä simulaattoreita ja muunneltavaa Perkjärvi-luokkatilaa. Käytännön opetusta neuvottelukunta havainnoi kadettien harjoitustilanteesta ja maisteriopiskelijoiden kriisinhallinnan kurssilta. Kierroksen jälkeen jäimme jututtamaan puheenjohtaja **Mika Hannulaa**.

Monen vuoden neuvottelukunnan jäsenenä toimimisen jälkeen Hannula astui ryhmän puheenjohtajaksi alkuvuodesta 2019. Hänellä on moninaista taustaa korkeakoulumaailmasta. Hän on muun muassa toiminut Tampereen teknillisen yliopiston rehtorina ja työskennellyt muissa yliopistollisissa johtotehtävissä. Tämän lisäksi puheenjohtajakokemusta löytyy Suomen Reserviupseeriliiton parista ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksestä varapuheenjohtajana. Neuvottelukunnan roolista Hannula käyttää termiä *advisory board*.

– Keskusteleva joukko, jonka tehtävä on tukea Maanpuolustuskorkeakoulun rehtoria ja muuta johtoa erinäisissä asioissa, joista strateginen

suunnittelu ja asemointi ovat tärkeimpiä, määrittelee Hannula neuvottelukuntaa.

Strategisessa asemoinnissa on erityisesti huomioitava Maanpuolustuskorkeakoulun kaksi hieman erilaista roolia. Opetuksessa on täytettävä sekä akateemisen yliopiston tehtävät että asema ylimmän sotilaskoulutuksen antajana. Kysymys on noussut kuuden neuvottelukuntavuoden aikana usein esiin tavalla taikka toisella.

– On hyvä tiedostaa nämä kaksi erilaista roolia ja ottaa ne huomioon myös toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Roolit eivät ole toisilleen vastakkaisia, vaan niitä tukevia. Siinä mielessä neuvottelukunta on oivallinen, koska tässä on myös muiden yliopistojen avainhenkilöitä, osaajia ja kokeneita henkilöitä. Se luo hedelmällisen kaikupohjan tälle keskustelulle.

Esimerkiksi neuvottelukunnan aiemmista onnistumisista Hannula nostaa jokunen vuosi sitten tehdyn tutkimuksen arvioinnin.

” *Neuvottelukunta on johdolle neuvoa-antava elin.*

– Tuloksia analysoitiin neuvottelukunnassa, ja käsitykseni mukaan käydyt keskustelut vaikuttivat toimenpiteisiin, joihin Maanpuolustuskorkeakoulun johto silloin ryhtyi. On kuitenkin hyvä muistaa, että neuvottelukunta on johdolle neuvoa-antava elin, eikä se tee päätöksiä.

Hannula näkee monissa keskustelemissamme teemoissa kaksi eri puolta, ja näiden välissä tasapainotteluun neuvottelukunta on omiaan antamaan neuvojaan. Yhdistävänä teemana Hannulan puheissa nousee esiin kansainvälisyys, jota hän toivoo lisää lähes jokaiseen osa-alueeseen.

Tutkimusresurssit tuottamaan

Rooliin sotilasoppilaitoksena ja sotatieteellisenä yliopistona liittyy keskeisenä tutkimus, ja Hannula pitääkin relevanssia ympäröivän yhteiskunnan kannalta tärkeänä. Maanpuolustuskorkeakoulun on pohdittava ja arvioitava, mikä on oleellista tuotettavaa tietoa. Näin on myös muilla tieteenaloilla, kuten esimerkiksi tekniikassa, lääketieteessä ja kauppatieteissä. Meidän on lisäksi mietittävä esimerkiksi sitä, minkä aikavälin kehitystyötä Puolustusvoimien suorituskyvylle tuotetaan.

– Toivon tietysti, että neuvottelukunta, jossa on hyvin monipuolista osaamista sekä yliopistokentältä että Puolustusvoimista, kykenisi tukemaan Maanpuolustuskorkeakoulun johtoa tämän tyypisessä strategisessa asemoinnissa.

Maanpuolustuskorkeakoulun asema puolus-

tushallinnon keskeisenä tiedontuottajana näkyvän tutkimuskohteiden valinnassa ja tutkimusrahoituksessa. Rahoitus tulee puolustusministeriöstä, kun siviilipuolella toimitaan opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa. Tutkimusta tehdään puolustusministeriön ja Puolustusvoimien tutkimusjohdon määrittelemien painotusten mukaisesti viimeistään graduvaiheesta eteenpäin. Kuten muissakin yliopistoissa, tutkimuskohteisiin ja -rahoitukseen vaikuttavat monet asiat.

– Mitkä asiat ovat milloinkin pinnalla, ja mitä pienempi yliopisto on, sitä vaikeampi on ohjata tutkimusprofiilia, koska silloin sattumanvaraisuudella on ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa vielä suhteellisesti suurempi merkitys. Siitä huolimatta tutkimukselliset kärjet pitäisi muodostaa ja hahmottaa keskeiset alueet, pai-

” *Julkisuus itsessään ei ole itseisarvo.*

nottaa Hannula ja toteaa, että työtä on varmasti asian eteen jo tehty.

Kansainvälisyyttä on hyvä nostaa esille myös tutkimustyössä, uusi puheenjohtaja esittää. Vahvuutta kannattaisi hakea esimerkiksi pitkäaikaisista kansainvälisistä kumppaneista, joiden kanssa tehtäisiin strategista yhteistyötä.

Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimusta Hannula nostaisi esille erityisesti verkottumalla muiden yliopistojen kanssa vielä nykyistä vahvemmin. Se lisäisi näkyvyyttä erityisesti

tiedeyhteisössä. Julkista näkyvyyttä tavoiteltaessa hän kannustaa miettimään, mitä sillä haetaan.

– Julkisuus itsessään ei ole itseisarvo, jos sillä ei ole jokin tietty syvempi tarkoitus.

Vaihtelua työuraan ja opintoihin

Työelämästä puhuttaessa Hannula heittää ilmoille ajatuksen urakierrosta, joka voisi toteutua Maanpuolustuskorkeakoulussa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

– Voisi harkita urapolkua tai tehtäväkiertoa muiden yliopistojen kanssa siten, että Maanpuolustuskorkeakoulun tutkija tai professori toimisi pari vuotta jossakin muussa yliopistossa ja palaisi sen jälkeen tänne, tai päinvastoin. Sen voisi myös ulottaa kansainväliseen toimintaan nykyistä aktiivisemmin.

Hyvää urakierrossa olisi avoimuus muun yhteiskunnan ja muiden yliopistojen suuntaan, vaikka vastaan tulee useita haasteita esimerkiksi luottamuksellisuuden kanssa. Urakiertoa voisi ajatella sekä upseereille että siviili- ja sotilasprofessoreille.

Opetuksessakin Hannula hyödyntäisi kansainvälistä väkeä, vierailevia professoreita ja upseereita.

Opetus on ennen kaikkea opiskelijoita varten, joten pyydän Hannulaa kuvittelemaan itsensä aloittavan opiskelijan asemaan. Millaisia

odotuksia ja toiveita hänellä olisi syksyllä alkaville opinnoille?

– Hyvää balanssia teorian ja käytännön välillä eniten odottaisin, jos tänne hakisin.

Toiseksi tärkeäksi toiveeksi Hannula nostaa yhteishengen. Hän jatkaa pohdintaansa todeten, että kadettien yhtäläisen ajatusmaailman voi nähdä sekä heikkoutena että vahvuutena.

– Kaikilla, jotka tulevat tänne opiskelemaan, arvomaailma on kaukaa katsottuna suhteellisen samankaltainen. Siinä on tietysti omat vahvuutensa, se tukee positiivisella tavalla yhteisöllisyyden ja yhteishengen rakentamista. Siinäkin on sitten kaksiteräinen miekka, sillä jos se menee väärin, siihen voi tulla piirteitä, jotka eivät tue oppimista ja osaamista.

Opiskelijavaihdon Hannula toivoisi onnistuvan nykyistä paremmin niin, ettei vaihtoon lähteminen viivästyttäisi valmistumista ja työ-

elämään siirtymistä. Kuten muutkin yliopisto-opiskelijat, olisivat kadetitkin kiinnostuneita vaihtoon lähtemisen mahdollisuudesta. Kansainvälistyminen näkyy opinnoissa nyt jo esimerkiksi englanninkielisyyden lisääntymisenä sekä kadetti- että maisterivaiheessa.

Ajassa mukana

Pääasiassa neuvottelukunta pohtii pöytänsä ääressä strategisia ylätasoa asioita, mutta tutustui kampuskierroksella myös sotilaskoulutuksen arkeen. Hannula kehui näkemäänsä ja huomautti Maanpuolustuskorkeakoulun olevan mukana keskusteluissa muiden yliopistojen kanssa. Tämän ansiosta oppimisympäristökin olivat *up to date*, ajan tasalla.

– Annan hyvää palautetta siitä, että Maanpuolustuskorkeakoulun väki on aktiivisesti verkottunut, ja benchmarkkaa, eli vertaa käytänteitään

myös muiden yliopistojen toimintaan ja oppimisympäristöihin. Se on hurjan hyvä juttu.

Millaisena Hannula näkee Maanpuolustuskorkeakoulun aseman tulevaisuudessa?

– Maanpuolustuskorkeakoulu pitää paikkansa ja vahvistaa asemiaan myös kansainvälisessä yliopistokentässä. Tämä nimenomaan yliopistona. Eli hyvänä näkisin sen ja haluaisin, että ponnisteluja siihen samaan suuntaan jatkettaisiin ja tehdään nimenomaan yliopistopohjalta sen sijaan, että koetaan sotilasopetuslaitoksen statuksen hidastavan akateemista kehitystä. ■

”Hyvää balanssia teorian ja käytännön välillä eniten odottaisin.”

Mikä on Maanpuolustuskorkeakoulun neuvottelukunta?

- 16 jäsentä keskeisiltä tahoilta, kuten Puolustusvoimista, korkeakouluista, ministeriöistä ja muilta keskeisiltä aloilta sekä yksi opiskelijajäsen
- toimintakausi 2 vuotta, kokoontuu 4 kertaa vuodessa
- johdon neuvoa-antava hallintoelin
- tukee ja edistää tutkimusta, opetusta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Teksti: Siiri Autio Kuvat: Pauli Kervinen

Monitieteisyyden puolesta

Apulaisprofessorit esittelyssä

Vuoden 2016 lakimuutoksella mahdollistettiin apulaisprofessorien ja apulaissotilasprofessorien virkojen perustaminen Maanpuolustuskorkeakouluun. Millaisia ihmisiä ja tutkimusta apulaisprofessorin nimikkeen takaa löytyy? Tutustuimme kaikkiin viiteen apulaisprofessoriin ja pyysimme heitä kertomaan erikoisaloistaan.

MATTI-tutkimushankkeen kuvitusta

Muissa yliopistoissa professuureilla ja apulaisprofessuureilla on jo pitkät perinteet. Kun Maanpuolustuskorkeakoulussa nämä virat päätettiin ottaa käyttöön, tehtiin vuonna 2016 muutoksia lakeihin Maanpuolustuskorkeakoulusta ja Puolustusvoimista, minkä jälkeen apulaisprofessoreita pystyttiin vihdoinkin nimittämään. Apulaisprofessorit ovat nimensä mukaisesti hierarkiassa yliopistonlehtorin tai yliopistotutkijan ja varsinaisen professorin välissä.

Mikko Karjalainen, Tommi Koivula, Antti-Tuomas Pulkka ja Soili Paananen nimettiin virkaan viime syksyn aikana. **Katri Pyn-**

nöniemi toimii Venäjän turvallisuuspolitiikan yhteisprofessuurissa, joka perustettiin Maanpuolustuskorkeakoulun ja Helsingin yliopiston yhteiseksi vuonna 2017 ulkopuolisen rahoituksen avulla.

Apulaisprofessorit ovat kaikki pyrkineet tutkijan uralle, ja tutkimustyö on heillä keskiössä. He ovat monitieteinen ja meritoitunut joukko erilaisilla koulutustaustastoilla ja tohtorin titteillä, ja jokaiselle oli mieluista kertoa työstään. Vapaa-aikaa ei heistä monillekaan juuri jää, mutta kuten Mikko Karjalainen toteaa, sotahistoriaa voi miettiä myös golf-lyöntien välissä.

Tommi Koivula

tarkastelee instituutioita ja strategiantutkimuksen teoriaa ja metodologiaa

Tommi Koivula on toiminut syyskuun alusta lähtien Sotataidon laitoksella apulaisprofessorina. Hänen tehtävänalanaan on strategia ja opetusalan strategian tutkimuksen teoria ja metodologia, eurooppalainen turvallisuusjärjestelmä, Euroopan unioni ja Nato. Kumpikin osa-alue sisältää erittäin laajan kirjon erilaisia tutkimuskohteita. Maanpuolustuskorkeakoulun lisäksi Koivulalla on myös rauhan- ja konfliktintutkimuksen dosenttuuri Helsingin yliopistossa.

Taustaansa Koivula kuvailee samankaltaiseksi kuin muidenkin apulaisprofessorien.

– Tyypillisesti pyritään aika määrätietoisesti pysymään tässä tutkijan työssä, kuvaa Koivula apulaisprofessuuriin pätevyitymistä ja jatkaa: – Julkaisuja tuottamalla, opettamalla, pyrkimällä toimimaan tiedeyhteisössä, vaikka konferenssiin osallistumalla tai muilla tavoin olemalla läsnä tiede- ja tutkijapiireissä. Sitä kautta se oikeastaan tulee.

Tutkimukseen Koivulalle on muodostunut kolme polkua parinkymmenen tutkijavuoden aikana. Yksi on ajankohtaisten kysymysten syntylogiikka. Tohtoriksi Koivula väitteli jalkaväki-miinoihin liittyneestä julkisesta keskustelusta. Tämän jälkeen Koivula on tutkinut Euroopan unionin jäsenmaiden vaikeutta puhua sotilaallisesta voimankäytöstä, ja tällä hetkellä hän tarkastelee Nato-jäsenmaiden välillä käytävää keskustelua. Toinen iso jatkumo on instituutiot. Alun perin Koivula rekrytoitiin viisitoista vuotta sitten Maanpuolustuskorkeakouluun erikoistutkijaksi perehtymään EU:n turvallisuuskysymyksiin.

– Tässä tapahtuu tosi paljon koko ajan, sekä Nato että EU hakevat jatkuvasti omaa turvallisuusrooliaan. Meille on kansallisesti tärkeää seurata näitä molempia organisaatioita, joista toiseen kuulumme ja toisen kanssa teemme erittäin läheistä yhteistyötä, ja pysyä perillä siitä, mitä näissä tapahtuu ja mihin suuntaan ne ovat menossa järjestöinä, Koivula kertoo.

Kolmantena keskeisenä teemana Koivulan työssä on alansa teoria- ja menetelmäpuoli, eli

miten strategiaa tutkitaan. Tämä on oleellista esimerkiksi opinnäytetöitä ohjattaessa, ja Koivula toivoo tulevaisuudessa ehtivänsä kirjoittaa yleis-tajuisen oppikirjan tai esityksen strategian alasta laajemmalle yleisölle.

Alansa tulevaisuuteen Koivula suhtautuu realistisesti, sillä tutkimusvolyyymien kasvu ja laadukas ja kansainvälisesti noteerattu relevantti tutkimus eivät välttämättä onnistu ilman tutkimusresurssien lisäämistä.

– Ehkä se mihin voin myötävaikuttaa ja haluaisin edistää täällä, on se, että varsinkin väitöskirjan tekijöitä saataisiin lisää, eli kriittistä massaa fiksusta hyvistä opiskelijoista, jotka ryhtyvät tekemään tohtorintutkintoa. Uskon, että puolustushallinto tarvitsee jatkossakin tieteellisesti koulutettuja asiantuntijoita, toteaa Koivula.

” Puolustushallinto tarvitsee jatkossakin tieteellisesti koulutettuja asiantuntijoita.

Tommi Koivula

Mikko Karjalainen on erikoistunut Suomen sotahistoriaan

Mikko Karjalainen toimii sotahistorian apulaisprofessorina Sotataidon laitoksella, ja hänen erikoisalanaan on erityisesti Suomen sotien historia, vuodet 1939–1945. Sotahistoriaa tutkitaan lukuisissa yliopistoissa Suomessa, mutta Maanpuolustuskorkeakoulun näkökulma siihen on erityisesti Suomen itsenäisyyden ajan sotahistoria sekä sotataidon historia.

– Jos katsotaan sitä sotien ajan historiaa, joka näkyy isänpäivä- ja joulukatalogeissa, koostuu se pääasiassa sotahistoriallisista tietokirjoista, jotka käsittelevät yksittäisen ihmisen sodan ajan kokemuksia tai vastaavia. Meidän tutkimuksemme taas kohdentuu siihen, miten puolustusjärjestelmä on kehittynyt ja mitä kokemuksia sodista tuli sodan jälkeiseen puolustusjärjestelmän kehittämiseen ja niin edelleen. Sota on niin monitahoinen ilmiö, että erilaisia näkökulmia riittää tutkittavaksi, Karjalainen kertoo.

Projekteja on sotahistorian alalla ja Karjalaisella itsellään useita limittäin. Tänä vuonna alkanut tutkimusprojekti käsittelee Puolustusvoimien kokeilu- ja kehittämistoiminnan historiallisia juuria. Ulkopuolisella säätiörahoituksella toteutettava tutkimushanke on kolmiosainen, ja sen ensimmäisessä niteessä selvitetään kokeilu- ja kehittämistoimintaa ennen toista maailmansotaa. Kirjoittajia on vajaa parisenkymmentä. Toisessa niteessä tarkastellaan sotavuosien aikaista kokeilutoimintaa, ja kolmannessa, vuonna 2023 ilmestyvässä niteessä sodanjälkeistä kylmän sodan aikaa.

Tulevana syksynä Karjalaiselta ilmestyy teos *Mannerheimin päämaja – sodanajan johtoesikunta 1918–1945*. Teoksessa hän avaa päämajan toimintamekanismeja. Sotien ajan päämaja on ollut vuosikymmenet tutkimusteema, jota on kyllä sivuttu, mutta varsin vähän tutkittu. Karjalaisen tavoite on tutkimuksessaan nostaa esiin nimenomaan se sotien ajan johtoesikunta, joka toimi ylipäällikkö Mannerheimin taustalla.

Karjalaisen toimenkuvaan kuuluu muun muassa tutkimusmenetelmäopetusta ja opinnäytteiden ohjaamista. Erityisesti Karjalainen nostaa esiin aktiivisen ja laajuudeltaan noin 20

henkilön sotahistorian tohtoriopiskelijaryhmän.

– Elokuussa 2019 eläköityneen sotahistorian professori **Vesa Tynkkysen** kanssa olemme pyrkineet kehittämään sotahistorian tohtori-koulutusta siihen suuntaan, että se antaisi historiantutkimuksen näkökulmasta myös yleisiä eväitä kriittiseen ajatteluun. On kapeakatseista luokitella tutkijavalmiuksia vain yksittäisen oppiaineen näkökulmasta. Tohtoriopintojen tavoitteena pitää olla myös yleisemmin kriittisen ajattelun kehittäminen ja sitä kautta edellytysten luominen vaativien tehtävien hoitamiseen, Karjalainen analysoi.

Sotataidon laitoksen ja sotahistorian oppiaineen tutkimukselliseen tulevaisuuteen Karjalainen suhtautuu valoisasti. Yhteistyö sotahistorian, strategian sekä operaatiotaidon ja taktiikan välillä on tiivistä ja hedelmällistä. Karjalainen pohtii sotahistorian sekä operaatiotaidon ja taktiikan tutkimuksen välisen linkin olevan niin ilmeinen, että sitä on jatkossa hyödynnettävä yhä voimakkaammin. Ajatuksen läpiajaminen ei kuitenkaan tapahdu hetkessä.

– Historiallisten juurten ymmärtämisestä on ammennettavissa nykypäivänkin tutkimukseen. Meillä on tehty ja on tekeillä useita kiinnostavia sotahistorian alan väitöskirjoja, jotka ovat hyödyksi Puolustusvoimien kehitykselle myös nykypäivänä. Ylipäänsä uusinta tutkimusta, jota eri puolilla korkeakouluamme tehdään, pitäisi ja voisi hyödyntää eri oppi- ja kurssitasoilla nykyistä säännönmukaisemmin ja voimakkaammin. Akateeminen perintemme osana sotilas-koulutusta kehittyä hurjaa vauhtia, ja minulla on vakaa usko, että kun Maanpuolustuskorkeakoulu täyttää sata vuotta, meillä on todella voimakas tutkimustraditio, Karjalainen summaa.

” On kapeakatseista
luokitella
tutkijavalmiuksia vain
yksittäisen oppiaineen
näkökulmasta.

Soili Paananen on kiinnostunut kriisinhallinnassa kompleksisuudesta

Soili Paananen on ollut tammikuusta lähtien sotilaallisen kriisinhallinnan apulaisprofessori Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksella. Hänen erikoisalallaan tutkitaan kriisinhallintaa ja siihen liittyviä ilmiöitä pääsääntöisesti johtamisen ja kouluttamisen näkökulmasta. Laajemmin tämä voidaan nähdä sen tarkasteluna, mitä tämän päivän kriisit ovat ja mitä ilmiöitä niihin liittyy.

Paananen on väitellyt aikuiskasvatustieteestä ja tullut Puolustusvoimiin vuonna 2003 tutkijaksi. Tuolloin Puolustusvoimissa kehitettiin verkko-oppimista, ja Paananen oli mukana verkko-oppimisympäristöön liittyvässä tutkimushankkeessa. Hiljattain Paananen on ollut Ruotsissa kriisinhallintaharjoituksessa tekemässä etnografista tutkimusta operaatiokeskuksessa.

Paanasta kiinnostaa erityisesti, miten tietoa rakennetaan tilannekuvan saamiseksi. Lukuisista kriisinhallinnan osa-alueista hän on tarkastellut muun muassa äkillisiin tilanteisiin kouluttamista sekä kriisinhallintakoulutuksen ja toimintaympäristön välistä vastaavuutta.

– Täytyy myös muistaa, että meillä pitäisi olla samankaltaista ymmärrystä kriiseistä kuin kansainvälisessä kriisinhallinnassa. Jos meillä olisi kriisi, niin meillä käsiteltäisiin samoja ilmiöitä ja haasteita, täsmentää Paananen.

Erityisen kiinnostunut Paananen on kompleksisuudesta, sen ilmiöistä ja niiden vaikutuksista johtamiselle, kouluttamiselle ja toimimiselle kriisinhallintaympäristöissä. Kriisien osapuolet käyttävät hyvin erilaisia vaikuttamisen keinoja, kuten taloudellisia, poliittisia ja muita vähemmän perinteisiä, ja tämä luo monimutkaisen kompleksin.

Ulkopuolisten on vaikea päästä tekemään tutkimusta sotilasalueille, ja aiempi tutkimus niistä on vähäistä. Paanasen yksi toive onkin päästä tekemään etnografista tutkimusta oikeille kriisinhallinta-alueille. Esimerkiksi Libanonissa pääsisi osaksi kontekstiin, jolloin näkisi paremmin kompleksisuutta sekä sitä, miten kaikki toimii ja mitä haasteita siellä on.

– Tulin juuri Etelä-Sudanista, sillä siellä on si-

viilikriisinhallintaoperaatio käynnissä. Oli amatillisesti avartavaa käydä alueella ja kuunnella eri esityksiä kriisistä ja niistä ilmiöistä, joita siellä on, sekä käydä pakolaisleirillä, Paananen kertoo.

Tulevaisuudelta Paananen toivoo myös tutkimusyhteistyötä muiden yliopistojen kanssa sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Kompleksisuutta tutkitaan yhdessä Vaasan yliopiston tutkijoiden kanssa, ja vastikään uusi yhteishanke Oulun yliopiston kanssa sai rahoituspäätöksen Suomen Akatemialta. Puhe ja vuorovaikutus monikansallisessa kriisinhallintakoulutuksessa -hanke on monivuotinen tutkimus, jonka tuloksia käytetään monikansallisen kriisinhallintakoulutuksen kehittämiseen.

”

Meillä pitäisi olla samankaltaista ymmärrystä kriiseistä kuin kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Katri Pynnöniemi tutkii Venäjän turvallisuuspolitiikkaa

Katri Pynnöniemi on toiminut syksystä 2017 Venäjän turvallisuuspolitiikan apulaisprofessorina Helsingin yliopistossa ja Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitoksella. Yhteisprofessuuri perustettiin lahjoitusvaroin, jotka saatiin maanpuolustusta lähellä olevilta Mannerheim-säätiöltä, Maanpuolustuksen kannatussäätiöltä ja Maanpuolustuskorkeakoulun tukisäätiöltä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön vastinrahoituksesta. Hieman aikaisemmin Maanpuolustuskorkeakoululle perustettiin Venäjä-ryhmä, johon Pynnöniemi kuuluu.

Tätä ennen Pynnöniemi ehti toimia noin 15 vuotta Ulkopoliittisessa instituutissa, jossa kasvoi nuoremman tutkijan asemasta vanhemman tutkijan asemaan. Pynnöniemen tutkimus käsittelee laaja-alaisesti järjestelmän muutosta Venäjällä, Venäjän ja EU:n suhteita ja Venäjän ulkopoliitiikkaa.

– Venäjän turvallisuuspolitiikka on hieman hankala termi, koska Venäjällä puhutaan ulkopoliitikasta, kansainvälisestä politiikasta ja sotilaspolitiikasta. Siellä ei turvallisuuspolitiikan termiä tunneta, mutta turvallisuuspolitiikka sinänsä on vakiintunut tutkimusorientaatio, selvittää Pynnöniemi.

Tällä hetkellä Pynnöniemen tutkimus käsittelee muun muassa Venäjän ulkopoliitiikan ja strategisen ajattelun kehitystä. Tavoitteena on ymmärtää vuonna 2014 alkanutta vaihetta Venäjän turvallisuuspolitiikassa, miten Venäjä hahmottaa maailmanpoliittista tilannetta ja miten se näkyy Venäjän toiminnassa. Tutkimuksen lisäksi Pynnöniemi opettaa sekä ohjaa pro gradu -tutkielmia ja väitöskirjoja molemmissa yliopistoissa.

Pynnöniemen viimeisimmät julkaisut koskevat informaatiopsykologisen vaikuttamisen käsitteistöä venäläisessä tutkimuksessa. Yksi tutkimuksessa esiin noussut huomio on, että Venäjällä ylipäänsä kaikki tekeminen nähdään valtiokeskeisesti. Seuraavana Pynnöniemi aikoo tarkastella sitä, miten tarinat vihollisista ovat läsnä nykyisissä Venäjän valtionjohdon puheissa. Vireillä on myös laajempia projekteja.

– Yksi laajempi tutkimussuunnitelma koskee Venäjän asemaa tulevaisuuden maailmassa, ja miten isot muutosvoimat vaikuttavat siihen. Sotilaspolitiikan kannalta relevanttia on tarkastella, miten käsitys sodankuvan muutoksesta elää Venäjällä. Lisäksi tarkastellaan ilmastokriisin ja energiamurroksen merkitystä Venäjän kokonais-turvallisuudelle. Aikomus on vahvistaa yhteistyötä jo olemassa olevien, tätä aihetta tutkivien tutkijoiden kanssa Suomessa ja kansainvälisesti, kertoo Pynnöniemi.

Pynnöniemi toivoo alalle lisää tutkijanalkuja sekä tutkimuksen mahdollistamista heille. Yhteistyö on avain eteenpäin, ja tähän mennessä se on jo ollut todella tiivistä ja monitieteellistä. Tärkeä osa tutkimustyötä on myös yhteiskunnallinen vaikuttavuus, ja alalta on pyritty tuomaan julkiseen keskusteluun punnittuja arvioita Venäjän suunnasta ja sen merkityksestä Suomelle.

” **Venäjän
turvallisuuspolitiikka
on hieman hankala
termi.**

Antti-Tuomas Pulkka tarkastelee oppimisympäristöjä ja virheiden käsittelyä

Jalkaväkiupseeri, majuri Antti-Tuomas Pulkka on sotilaspedagogiikan apulaissotilasprofessorina Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksella. Hän on apulaisprofessoreista ainoa upseeri, 79. kadettikurssilta. Upseeriuran lisäksi Pulkka on opiskellut kasvatustieteitä ja väitellyt Helsingin yliopistosta vuonna 2014 motivaatiopsykologian alalta.

Pulkan erikoisala oppimisympäristötutkimus sijoittuu kasvatopsykologiaan, josta tarkastellaan oppimista ja sen seurannaisia ja edellytyksiä, kuten motivaatiota, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä, teknisiä ratkaisuja ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Tällä hetkellä on meillä viisivuotinen Sotakoulutuksen menestystekijät -tutkimushanke.

– Tarkastelemme varusmieskoulutusta oppimisympäristönäkökulmasta, ja siinä keskeisiä kiinnostuksenkohteita ovat koulutustaito ja varusmiesten motivaatio. Puhutaan kouluttajista ja heidän tavoistaan lähestyä koulutettavia, heidän oppimiskäsityksistään ja tiedon käsityksistään, sekä sellaisista piirteistä ja taipumuksista, jotka tekevät tehokkaan tai mielekkään koulutustapahtuman, Pulkka esittelee.

Tämän rinnalla kulkeva tutkimusteema liittyy virheiden ja palautteen käsittelyyn. Ihmisten taipumus reagoida virheisiin ja käsitellä virheitä oppimisprosessissa on laajempi ja pidempiaikainen tutkimus. Sitä tehdään myös kansainvälisten yhteistyökumppaneiden, kuten Helsingin ja Oslos yliopistojen yhteisen tutkimusryhmän kanssa.

Pulkka pohtii myös oman erikoisalansa kehittämistä palauteaineistojen ja tulosraporttien avulla, ja toivoo laajempaa kehittämistä kuin tulosjohtamista halutun tason saavuttamiseksi.

– Toivon voivani kehittää organisaatiossa sellaista tutkivaa tai kehittävää otetta tai orientaatiota, että vieläkin enemmän kerättäisiin palautetta, joka suunnattaisiin toiminnan kehittämiseen. Se mahdollistaisi tutkimustoiminnan systemaattisemmin, että tämä ei olisi pelkästään norsunluutornissa istuvien professorien ja apulaisprofessorien hommaa, vaan ajattelu jalkau-

tuisi enemmän. Meillä on olemassa halu tutkimuksen ja käytännön vuorovaikutuksesta, mutta aina niiden hyötyjä toisilleen ei nähdä, pohtii Pulkka.

Maanpuolustuskorkeakoulussa professuurit ja apulaisprofessuurit hakevat yhä malliaan. Ei ole vielä vakiintunutta toimintatapaa tai linjauksia Puolustusvoimien suhtautumisesta niihin.

– Riippuu hieman yliopistosta, mutta perinteisesti apulaisprofessori on urapolkumenettely, mahdollisuus pätevöityä professuuriin. Se ei ole erillinen tehtävä, vaan yksi askel akateemisillä portailla, pohdiskelee Pulkka. ■

” *Perinteisesti
apulaisprofessori on
urapolkumenettely.*

Antti-Tuomas Pulkka

Korkeakouluharjoittelijat voimavarana

Maanpuolustuskorkeakoulussa on harjoittelijoita yliopistoista ympäri Suomen ja mitä erilaisimmilta aloilta. Heitä tarvitaan monenlaisiin tehtäviin. Tapaamillamme harjoittelijoille Maanpuolustuskorkeakoulussa työskentely on ollut vahvasti myönteinen kokemus.

Korkeakouluharjoittelu on kaikkia osapuolia hyödyttävä mahdollisuus, johon opiskelijan kannattaa hakeutua. Opiskelija saa oman alansa työkokemusta ja työnantaja käyttöönsä uusinta osaamista sekä tuoreita näkemyksiä.

Maanpuolustuskorkeakoulussa harjoittelijat ovat työntekijöitä siinä missä muutkin, ja heitä tarvitaan monialaisemmin kuin moni osaisi kuvitellaan. Alkukesästä harjoittelijoita oli noin kymmenkunta Sotamuseossa ja saman verran Santahaminassa. Kampuksella he toimivat muuan muassa ainelaitoksilla, viestinnässä, kirjastossa ja Opintoasianosastolla. Heidän joukossaan oli esimerkiksi historian, kielten, sosiaalipsykologian ja valtio-, kasvatustieteiden ja kauppatieteiden opiskelijoita.

Myös Puolustusvoimien kansainvälisessä keskuksessa, tietohallinnossa ja Kielikeskuksessa on ollut harjoittelijoita. Kielikeskuksen harjoittelijat ovat pääsääntöisesti englannin ja ruotsin kielten opiskelijoita. Palkalliset harjoittelut kestävät yleensä kolmesta kuukaudesta puoleen vuoteen.

Hanna Haverinen Sotamuseosta, **Reetta Riikonen** Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitokselta ja **Henriikka Suopelto** Opintoasiainosastolta kertoivat kokemuksistaan. Jokainen heistä on viihtynyt harjoittelussaan niin hyvin, että jatkaisi mielellään pidempäänkin.

Henriikka Suopelto ja Siiri Autio

Hanna Haverinen

Monipuolisia tehtäviä Sotamuseossa

Sotamuseo poikkeaa muista Maanpuolustuskorkeakoulun harjoittelupaikoista niin sijainniltaan kuin tehtäviltään. Harjoittelijat huolehtivat Suomenlinnan kolmen museokohteen avoinnapidosta, joten työajat mukailevat museon aukioloaikoja. Harjoittelijoita ei ole pelkästään historian alalta, vaan mukana on myös esimerkiksi kielten opiskelijoita ja kirjallisuustieteilijöitä.

Hanna Haverinen on opiskellut Turun yliopistossa pääaineenaan kulttuurihistoriaa ja sivuaineinaan arkeologiaa ja museologiaa. Hän kehuu Sotamuseon rohkeutta palkata osaajia eri aloilta. Harjoittelun myötä hänelle on herännyt mielenkiinto sotahistoriaa kohtaan. Sotahistoria on osoittautunut laajemmaksi kokonaisuudeksi kuin pelkiksi taistelukupauksiksi.

– Sieltä nousee myös inhimillisempiä tarinoita ja kuvauksia, osa traagisia, mutta myös mielenkiintoisia ihmiskohtaloita, kertoo Haverinen.

Museoala on hänelle tuttua aikaisemmista harjoitteluista. Pro gradu -työnsä Haverinen on

kirjoittanut Turun Julinin tontin arkeologisten kaivausten ihmisjäännöksistä, joita ovat esimerkiksi luut. Aihe poiki myös tutkimusavustajan töitä.

Sotamuseossa harjoittelijoiden työtehtäviin kuuluu asiakaspalvelua, kuten opastuksia ja huolehtimista siitä, etteivät asiakkaat vahingoita museoesineitä. Lisäksi he ideoivat uusia opastuksia, näyttelyitä ja tapahtumia, päivittävät museon sosiaalisen median tilejä ja auttavat muissa projekteissa. Vaihtelevat työtehtävät saavat Haveriselta kiitosta.

Kesän myötä sekä ulkomaisten että kotimaisten kävijöiden määrä on noussut. Haverinen kertoo oppineensa paljon Suomen sotahistoriasta sekä englanninkielistä sotasananastoa. Harjoittelu Sotamuseossa on avannut ovia muuallekin, kuten sotahistoriallisen kohteen kaivauksille Ilomantsiin. Haverinen on viimeistelyä vaille maisteri, ja aikoo hakeutua museoalalle.

– Kaiken kaikkiaan olen kyllä tykännyt. On ollut tosi viihtyisä, mukava ja rento ilmapiiri, jossa tuetaan sitä, mitä me tehdään. On arvostettu olo, Haverinen hymyilee.

Reetta Riikonen

Tutkimusavustaja analysoi, lukee ja kirjoittaa

Myös Reetta Riikosen maisteriopinnot ovat loppusuoralla. Hän on ollut kolme kuukautta sotilassosiologian tutkimusavustajana maanpuolustustahtoa tarkastelevassa TAHTO2-projektissa. Ensimmäiset kaksi kuukautta Riikonen kertoo menneen asennevääntämääineistoa analysoidessa, ja viimeisen kuukauden hän on kirjoittanut artikkeleita tulosten pohjalta.

Lisäksi tiimillä on ollut palaveriteja ja pienempiä seminaareja, ja Riikonen on päässyt esittelemään tutkimustuloksiaan sotilassosiologian kurssilla maisterivaiheen opiskelijoille. Harjoittelu on ollut hänelle ensimmäinen oman alan työpaikka, ja töihin tuleminen on aina ollut mieluista.

– Meidän porukka on huipputyyppejä, he ovat olleet tosi kannustavia. On ollut tosi kivaa, ja olen päässyt tekemään tosi monipuolisesti erilaisia tehtäviä, kehuu Riikonen.

Se, kuinka paljon harjoittelijoita arvostetaan Maanpuolustuskorkeakoulussa, on jopa hieman yllättänyt.

Meidän porukka on huipputyyppejä.

TAHTO2 laajentaa tutkimusprojektin ensimmäistä osaa. Siinä on tarkasteltu erityisesti suomalaisten naisten maanpuolustussuhdetta ja pyritty monipuolistamaan näkemystä siitä, minkälaisista tekijöistä suhde maanpuolustukseen koostuu.

Riikonen on opiskellut Tampereen yliopistossa sosiaalipsykologiaa pääaineenaan ja sivuaineinaan psykologiaa sekä työhyvinvointia ja henkilöstöjohtamista. Opinnäytetöissään hän on käsitellyt kansallista identiteettiä ja nationalismia. Tällä hetkellä Riikosta kiinnostaisi eniten hakeutua tutkijan uralle.

– Suosittelen tänne harjoitteluun hakeutumista, on ollut mielestäni oikein hyvä kokemus. On ollut antoisaa ja ylittänyt kaikki odotukset. Olen oppinut tosi paljon, toteaa Riikonen.

Harjoitteluun ja töihin: valtiolle.fi

Kasvatustieteilijöitä arvostetaan

Henriikka Suopelto työskentelee Opintoasianosastolla viiden kuukauden harjoittelussa. Hän on opiskellut Lapin yliopistossa kasvatustieteitä sekä laajan valikoiman sivuaineita: historiaa, psykologiaa, hallintotieteitä ja johtamisen psykologiaa. Edessä ovat vielä aineenopettajan pedagogisen opinnot. Suopelto oli ainejärjestössään aktiivinen, ja hän on edustanut yliopistoaan opiskelijalahettiläänä.

Maanpuolustuskorkeakoulussa Opintoasianosaston harjoittelijoita on pitänyt kiireisenä erityisesti opiskelijavalinnat. Valintakoeviikolla he hoitivat monenlaisia käytännön järjestelyitä, ja sen jälkeen on käyty läpi palautetta. Erityisen tarkkana on oltava valinnoista ilmoitettaessa.

– Ehkä parhaimpia olivat Cooperin testit, kun henkilökunta tai kadetit juoksivat hakijoiden mukana ja kirittivät heitä. Siitä jäi positiivinen kuva, että täällä muutkin tykkäävät olla ja oikeasti tsempataan kaveria, muistelee Suopelto valintakoeviikkoa.

Muitakin toimia on riittänyt. Erilaiset palautteet ja koulutukset työntekijöille, opinto-oppaat ja esimerkiksi ministeriöiden liikuntapäivä ovat tuoneet vaihtelua työpäiviin. Suopelto kehuu lähimpiä työkavereitaan ihaniksi ja kertoo viihtyneensä. Stereotyyppinen ja vanhoillinen kuva Puolustusvoimista huumorittomana ja ilmapii- riltään tiukkana on osoittautunut aivan muuksi.

”

Täällä on luotettu omaan tekemiseen.

– Meillä on hyvä ilmapiiri: on hauskaa, saa nauraa ja olla oma itsensä. Ei tarvitse olla ”pönöttäjä”, kuvailee Suopelto.

Hän on havainnut nurjakin puolia: esimerkiksi tietotekniikka ei välttämättä suostu toimimaan sillä lailla kuin toivoisi. Tämä on tuttua useimmille nykypäivän virastotyöläisille.

– Se on kyllä semmoinen mikä välillä ärsyttää, mutta sitten kun ne laitteet saa toimimaan, niin työntekeo tuntuu vielä paremmalta, nauraa Suopelto.

Seuraavaksi Suopelto aikoo suunnata historian aineenopettajaksi, sillä se on hänen pitkäaikainen haaveensa. Harjoittelu on kasvattanut itsetuottamusta, ja jo pelkästään työpaikan fyysinen ympäristö Santahaminassa on ollut mieleen.

– Täällä on luotettu omaan tekemiseen. Olen uskaltanut myös ottaa sellaisen roolin, että tämä on nyt mun duuni ja mä teen tämän, Suopelto kuvailee itsevarmasti. ■

Henriikka Suopelto

KEVÄT- JA KESÄKAUDEN VÄITTELIJÄT

Teksti: Siiri Autio Kuvat: Pauli Kervinen & Vladimir Slobodjaniouk

Kevään ja kesän 2019 aikana Maanpuolustuskorkeakoulusta väitteli kolme tieteilijää sotatieteiden tohtoriksi.

Bo Österlund meriliikenteen huoltovarmuudesta

Lippueamiraali (evp) **Bo Österlund** väitteli 18. tammikuuta Maanpuolustuskorkeakoululla Santahaminassa. Sotatalouden alalle lukeutuvan väitöksen vastaväittäjinä toimivat kansliapäällikkö, oikeustieteen tohtori **Pekka Timonen** oikeusministeriöstä sekä professori **Josu Takala** Vaasan yliopistosta. Kustoksena toimi professori **Juha-Matti Lehtonen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Väitöskirjassaan *Suomen meriliikenteen huoltovarmuudelle asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen* Österlund analysoi, erittelee ja arvioi, onko Suomessa 2010-luvulla ollut asetettujen tavoitteiden mukaisesti käytettävissä riittävä, huoltovarmuusnäkökohdat täyttävä kauppa-aluslaskusto. Tutkimuksessa on kartoitettu meriliikenteen huoltovarmuuden turvaamisketjun mahdolliset epäjatkuvuus- tai murtokohdat. Lisäksi on arvioitu viranomais-ten asettamien tavoitteiden ja elinkeinoelämän markkinatalouteen nojaavan toteuttamisen prosessissa saavuttamat tulokset.

Tutkimuksessa tarkastellaan Suomen ulkomaan meriliikenteen huoltovarmuuden neljää keskeistä muuttujaa tarkastelujaksolta 2000–2016. Keskeisin meriliikenteen huoltovarmuuden tekijä on kauppalaivaston kantavuus (DWT, deadweight tonnage), kuljetuskyky, joka ilmoitetaan tonneissa. Tutkimuksen johtopä-

töksenä on, että tonniston tarve on riippuvainen ulkomaankaupan tarpeesta sekä siitä, millaisessa turvallisuusympäristössä purjehditaan.

Tonniston kuljetussuoritteiden tarpeen määrittämiseksi tulisi olla käytettävissä viranomaisten kokoamat, tarvittavat muuttujat sisältävät, yhteneväiset tilastot. Kuljetussuorite kuvaa toteutetun tai tarvittavan kuljetustyön määrää, joka saadaan kuljetettavan tavaramäärän ja kuljetusmatkan pituuden tulona. Väitöskirjaansa Österlund rakensi meriliikenteessä kuljetetun tavaramäärään perustuvan kuljetussuoritteiden laskukaavat tonniston tarpeen määrittämiseksi.

Aihevalinta oli Österlundille luonteva, sillä hän työskenteli runsaat neljäkymmentä vuotta Merivoimien palveluksessa. Väitösprosessi osoittautui odotettua työläemmäksi ja kokonaisvaltaisemmaksi. Österlund työskenteli täysipäiväisesti aloitettuaan tohtoriohjelmassa tammikuussa 2015.

– Vaimoni valtava tuki, kodin ja perheen huollon sekä päivittäisen logistiikan hoitaminen olivatkin menestyksen avaimia kokonaisvaltaisessa työskentelyssä, Österlund kiittää.

Österlund kokosi aineistonsa kirjallisuudesta, tilastoista ja haastatteluin.

– Haastattelujen tuloksena syntyi käsitys meriliikenteessä asetettujen tavoitteiden ja niiden toteutumisen välisestä ristiriidasta sekä tonniston tarpeen ja kapasiteetin uudelleenmäärittämisen tarpeesta. Merkittävää oli, että meriliiken-

Bo Österlund

Jani Liikola

”

Itsensä ylittämisen mahdollisuuksia oli riittävästi tarjolla.

teen huoltovarmuudelle asetettujen tavoitteiden ja niiden toteutumisen arvioinnissa kävi selville, että tarkastelun keskeisimpien tekijöiden tilastotiedot olivat virallisissa tilastoissa puutteelliset ja käsiteltiin osin väärin perustein ja erheellisesti, esittää Österlund.

Tutkimuksessa todetaan, että mikäli Suomi haluaa kehittää meriliikenteen huoltovarmuutta ja kasvattaa Suomen lipun alla purjehtivan tonniston kuljetusosuutta, on ryhdyttävä toimenpiteisiin, asetettava konkreettiset tavoitteet ja ohjattava tarvittavat resurssit tavoitteiden saavuttamiseen. Väitöskirjassa esitetään ratkaisumalleja, joiden avulla paremmin voitaisiin sovittaa yhteen viranomaisten ja markkinaehtoisen elinkeinoelämän toimintoja meriliikenteen huoltovarmuutta turvattaessa.

Österlund kokee toimineensa tutkimuksensa kautta keskustelunherättelijänä toimivan meriliikenteen huoltovarmuuden turvaamiseksi, ja aihetta on käsitelty muissakin julkaisuissa.

– Yhtä kaikki ”harjoituksesta” jäi hyvä muisto. Ympäristön tuki ja ymmärrys väitöstutkimusta kohtaan olivat hyvin kannustavina mieliinpainuvia, muistelee Österlund.

Jani Liikola kokonaisvaltaisesta ryhmän luovuudesta

Kapteeni **Jani Liikola** väitteli 12. huhtikuuta 2019 Santahaminassa johtamisen tutkimusalaan lukeutuvalla väitöskirjallaan *Luovuus arkipäiväisenä jännitteenä – tutkimus kokonaisvaltaisesta ryhmän luovuudesta*. Kustoksena toimi Maanpuolustuskorkeakoulun sotilasprofessori, everstiluutnantti **Aki-Mauri Huhtinen**. Vastaväittäjinä toimivat professori **Virpi Sorsa** ja tutkija **Jouni Virtaharju** Svenska Handelshögskolanista.

Liikola valmistui sotatieteiden maisteriksi 2013 ja työskentelee Rajavartiolaityksellä, tällä hetkellä Vaalimaan rajatarkastusaseman päällik-

könä. Hän sivusi luovuuden teoriaa jo pro gradu -tutkielmassaan.

Tutkimuksessaan Liikola kuvaa ryhmän luovuutta arkipäiväisenä, laajana ja pidempiaikaisena ilmiönä, joka on jatkuvasti läsnä. Hän on pyrkinyt poistamaan siihen liittyvää mystiikkaa, ja rinnastaa sen tehokkuutena tunnettuun ilmiöön. Toiminnallisena viitekehyksenä on sotilasorganisaatio, ja tutkimustuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi opintojen suunnittelussa, tai lyhytaikaisemmissa prosesseissa, kuten johtoryhmän palaverissa, joissa käsitellään riskejä tai uhkia ja niiden ehkäisemistä ja hallintaa. Liikola ei käsittele luovuutta yksiselitteisesti myönteisenä ilmiönä.

Tutkimuksessa todetaan, että luovuus ja sen arkipäiväisyys rakentuvat erilaisista tekijöistä, taistoista ja luokista, eivätkä ne aina ole näkyvillä.

– Ei luovuus ole vain luovin hetki, vaan luovuutta ovat myös alun ideointikokoukset, keskivaiheen rutiininomaiset työskentelyvaiheet ja lopun rationaalisetkin päätöksentekotilanteet. Luovuutta on siksi koko prosessin aikana, ja se muodostuu tekijöiden välisestä jännitteestä, selvittää Liikola.

Tutkimus teemoittelee luovuutta erilaisiin tekijöihin, jotka voivat olla luovuuden rakentajia, esteitä tai mahdollistajia. Jotkin tekijät voivat luokitua useampaan eri luokkaan tilanteista ja toiminnasta riippuen, ja tällaisia ovat esimerkiksi rutiinit.

Tutkimusmenetelminä olivat haastattelut ja osallistuva havainnointi, joiden tuloksena muodostui näkemys luovuuden rakenteesta ryhmässä sekä tilanteiden ja toiminnan vaikutuksesta luovuuden eri tekijöihin. Johtopäätöksenä Liikola on laatinut kokoavan mallin, joka selittää uudella tavalla, miten luovuus rakentuu ryhmässä.

– Tuloksena ei ole ollut vain ryhmän luovuuden tekijöiden listaus, vaan tekijöiden näkymisen epäselvyys, monitasoisuus ja -ulotteisuus samassa tilassa, Liikola tiivistää.

Erityisesti Liikola kiittää prosessin aikaisesta tuesta lähimmäisiään ja ohjaajaansa Aki-Mauri Huhtista.

– Haastetta ja itsensä ylittämisen mahdollisuuksia oli riittävästi tarjolla. Joka ilta piti yrittää tehdä jotain, hän kuvailee tunnelmiaan prosessista.

Liikola toivoo tuloksiensa antavan parempaa ymmärrystä arjen luovuudelle, ja hän pohtii niillä olevan hyödynnettävyydsarvoa esimerkiksi valtionhallinnossa.

– Monet luovuuden esteet ovat yksinkertaisia muuttaa positiiviseksi mahdollisuudeksi tai ruokkia jatkuvasti läsnä olevaa luovuuttamme esimerkiksi paremmaksi työskentelyksi uusien ajatusten muodostamiseksi, Liikola esittää.

Pentti Forsström Venäjän sotilasstrategian muutoksesta

Erikoistutkija, everstiluutnantti (evp) **Pentti Forsström** väitteli 16. elokuuta 2019 Maanpuolustuskorkeakoulussa Santahaminassa. Vastaväittäjänä tilaisuudessa toimi apulaisprofessori **Katri Pynnöniemi** Maanpuolustuskorkeakoulusta ja Aleksanteri-instituutista. Kustoksena oli professori **Pekka Sivonen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Strategian alaan lukeutuvassa väitöskirjassa *Venäjän sotilasstrategia muutoksessa – Tulkintoja Venäjän sotilasstrategian perusteiden kehityksestä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen* selvitetään, miten Venäjän sotilasstrategian perusteet ovat kehittyneet vuosina 1991–2016.

Työssä tarkasteltiin sodan paradigmaa, sotilaallista pidäkettä, sotilaallisen voiman käyttöä ja sen kehitystä. Pidäke on monimuotoinen ja -alainen toimenpiteiden muodostama kokonaisuus. Sotilaallisen voiman käyttö on yksi pidäkkeen keinoista.

Forsström on yleisesikuntaupseeri, ja hän on palvellut muun muassa Maanpuolustuskorkeakoulussa opettajana ja tutkijana, sotilastiedustelun eri tehtävissä, Suomen puolustusasiamiehenä Venäjällä ja Valko-Venäjällä sekä opiskellut Venäjän asevoimien yleisesikunta-akatemiassa. Aihevalinta syntyi pitkän linjan pohdinnasta.

– Perussyy oli se, että sotilasstrategiasta itsessään on vähän tutkimusta. Siihen liittyyvää tai vaikuttavaa on paljon, mutta kokonaisuutena ei ole ollut löydettävissä, kertoo Forsström.

Tutkimuksen aineisto koostuu pääasiassa venäläisestä sotilasalan kirjallisuudesta ja lukuisista artikkeleista. Metodina Forsström on käyttänyt järjestelmäanalyysejä. Hän on tarkastellut sotilasstrategian osia ja niiden muutosta kronologisesti. Määrällistä aineistoa on käytetty asevoi-

man lukumääräisen kehityksen osalta. Lopuksi tutkimuksessa pohditaan, mitä havaitut muutokset merkitsevät sotilasstrategian rakenteen, suuntautumisen ja luonteen kannalta.

– Väitösprosessi oli pitkä, mutta mielenkiintoinen, antoisa ja jokseenkin selkeä tavoitteellinen kokonaisuus, johon Maanpuolustuskorkeakoulussa pystyy itse oleellisesti vaikuttamaan, Forsström kuvailee.

Hän toivoo objektiivista suhtautumista tutkimuksensa sisältöön. Väitöksessä havaitaan, että Venäjän asevoimien uudistustoimet on kohdistettu jatkuvan valmiuden aikaansaamiseen. Sen ytimessä on taisteluvalmiuden parantaminen. Suorituskyvyssä ja valmiuden johtamisessa oleellinen muutos oli se, että Venäjä siirtyi alueelliseen vaikutusjärjestelmään. Tämä tarkoittaa, että sotilaspiirin alueella olevat, tavanomaisin asein varustetut joukot alistettiin yhden johtoportaan alaisuuteen.

Venäjä pyrkii kehittämään suorituskykyjä, joilla pystytään vaikuttamaan sotilaallisen toiminnan kohteeseen ennen kuin se muuttuu sotilaalliseksi uhaksi Venäjän sotilaalliselle turvallisuudelle.

Forsström toteaa, että pidäke on toimintana laaja-alaisesti monimuotoistunut ja tullut joustavammaksi. Pidäke on muuttunut Venäjän kansallisen turvallisuuden politiikan kokonaisvaltaiseksi keinovalikoiman käytöksi. Venäjän sotilasstrategian ja sen perusteiden kehitys on johtanut siihen, että Venäjän sotilasstrategian perusluonne on kaksijakoinen: sekä puolustuksellinen että hyökkäyksellinen tilanteesta riippuen.

– Venäjän sotilasstrategiassa on tapahtunut muutos, jossa sotilaallisen voiman pidäkkeellinen funktio pystytään muuttamaan viiveettömästi asevoimien suoraksi ennakoivaksi käytöksi. Pidäkkeen ja sotilaallisen voiman käytön välinen raja on siten hävinnyt, Forsström tiivistää.

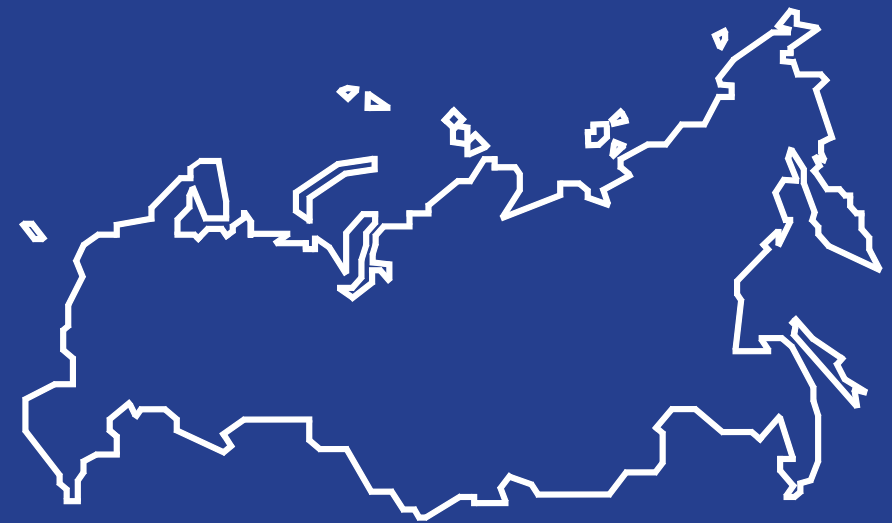
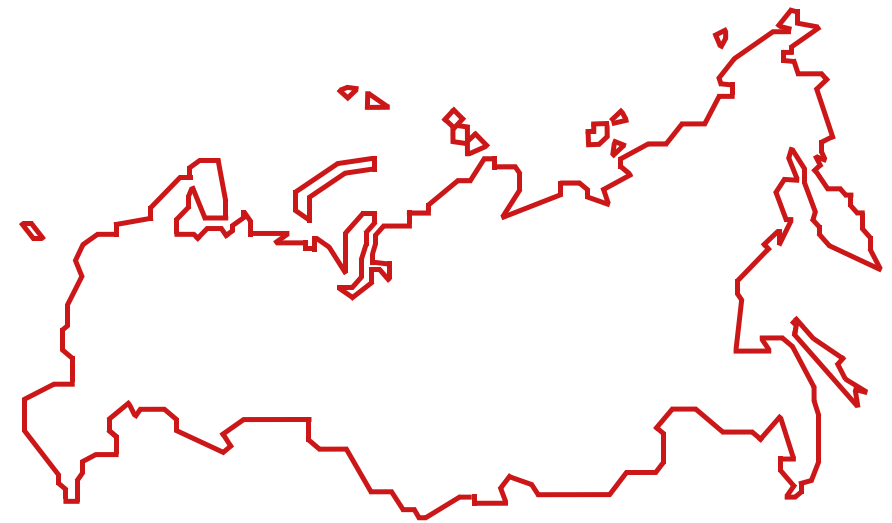
**Sotilasstrategiasta
itsessään on
vähän tutkimusta.**

Pentti Forsström

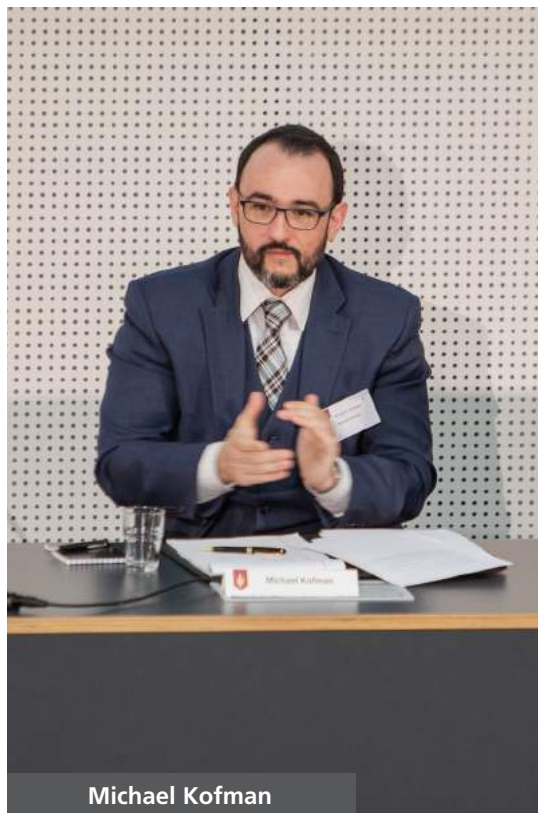
Venäjä herättää mielenkiintoa ja keskustelua

Venäjä-seminaari järjestettiin toista kertaa
Santahamina-talossa 25. huhtikuuta 2019.
Täydessä seminaarissa keskusteltiin Venäjän
turvallisuuspolitiikasta ja alan tutkimuksen kehityksestä
kotimaisten ja kansainvälisten puhujien johdolla.

Yhden päivän mittaisen seminaarin järjestivät yhdessä Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitos, Aleksanteri-instituutti ja Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus. Tukea seminaariin saatiin myös Mannerheim-säätiöltä. Venäjä-seminaari pyrkii tarjoamaan foorumin suomalaisten ja ulkomaalaisten tutkijoiden kohtaamiselle. Kysyntää ja mielenkiintoa Venäjä-aiheille seminaareille tuntuu olevan, sillä tapahtuman ilmoittautumisen auettua paikat loppuivat nopeasti. Tapahtuma toistettiin lisäksi tänä vuonna suorana verkossa.

Päivä alkoi keynote-puhuja **Michael Kofmanin** alustuksella Venäjän uhkakuvista, jonka jälkeen aiheesta keskusteltiin paneelissa. Iltapäivällä järjestettiin kaksi rinnakkaisistuntoa, jotka keskittyivät kyberaiheisiin ja turvallisuuspolitiikkaan.

Michael Kofman

Päivän toinen keynote-puhuja oli Itä-Suomen yliopiston Venäjän historian dosentti **Kati Parppei**, joka pohti puheenvuorossaan Venäjän kansallista kerrontaa historiaan peilaten.

Kofmanin mukana tuulahdus yhdysvaltalaisesta Venäjä-tutkimuksesta

Michael Kofman toimii vanhempana tutkijana ja asiantuntijana tutkimusorganisaatio CNA:ssa ja julkaisee aktiivisesti artikkeleita blogissaan Russian Military Analysis. Kofman johtaa CNA:ssa Venäjä-ryhmää, jonka lisäksi hän tutkii Euraasiaa ja Pakistania. Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitokselle perustettua Venäjä-ryhmää johtava ja seminaarin järjestelyistä vastuussa ollut sotilasprofessori, everstiluutnantti **Petteri Lulu** kommentoi Kofmania seuraavasti Aleksanteri-instituutille antamassaan kommentissa:

– Michael Kofman on tällä hetkellä yksi tunnetuimmista Venäjän asevoima-analyysiin osallistuvista tutkijoista. Hänen arvionsa ovat yleensä hyvin ajankohtaisia ja mielestäni realistisia. Yhdysvaltalaisena hänen näkökulmansa poikkeavat usein raikkaalla tavalla suomalaisista näkökulmista.

Kofman avasi Venäjä-seminaarin kertomalla Venäjän uhkakuvista toivoen esityksen herättävän keskustelua seminaariin osallistujien kesken. Kofmanin puheenvuoro perustui erityisesti yhteisöllisyydelle ja yhtenäiselle viholliskuvalle, johon venäläinen turvallisuuspolitiikka hänen näkemyksensä mukaan tukeutuu.

Tutkija peilasi Venäjän nykyisiä uhkakuvia kylmän sodan aikaisiin ja sen jälkeisiin vaiheisiin, jolloin Venäjä jätettiin hänen mukaansa ulkopuolelle eurooppalaisen kokonaisvaltaisen turvallisuuden luomisesta. Euroopan turvallisuuskenttä ja Euroopan unioni suunniteltiin kylmän sodan jälkeisenä aikana ilman Venäjää. Tästä syystä Venäjä kokee naapurimaansa potentiaalisina riskeinä omalle toiminnalleen eikä niinkään pyri rakentamaan kollektiivista turvallisuutta.

Kati Parppei

” *Lännen sijasta Venäjä kääntää katseen itään.* ”

Venäläinen suurvalta-ajattelu pohjaa Kofmanin mukaan myös sille ajatukselle, ettei suurvalta-asemaa voi menettää, kun sen on kerran saavuttanut. Venäläiset pitävät kylmän sodan aikana saavutettua suurvalta-asemaa perittynä ja ikuisena. Todellinen maailmanpoliittinen tilanne ei heikennä maan kerran saavutettua itsemääräämisoikeutta, joka venäläisen käsityksen mukaan on todellisuudessa vain suurvalloilla.

Kofman nosti esimerkiksi Ukrainan tilanteen, joka hänen mukaansa nähdään Venäjällä sisäisenä kriisinä, johon muilla valtioilla ei ole oikeutusta puuttua, sillä Ukraina on vanha Neuvostoliiton jäsen, ja näin ollen maan vaikutusvallan alaisuudessa.

Kofman vertasi Venäjää ja Yhdysvaltoja esitelmänsä aikana esimerkiksi Natosta puhuessaan. Hänen pohdintansa mukaan Venäjä kokee kuitenkin EU:n Natoa suurempana uhkana, sillä EU nähdään Venäjällä Yhdysvaltojen vaikutusvallan hajautumisena Euroopan alueelle. Kofman totesikin, että lännen sijasta Venäjä kääntää katseen itään ja pyrkii luomaan hyvät suhteet Kiinaan.

Parppei puhui historian roolista Venäjän kansallisessa narratiivissa

Seminaarin toisen pääpuhujan Kati Parppein tutkimus keskittyy kansallisen ymmärryksen ja identiteetin kehittymiseen Karjalassa sekä Venäjällä aikana ennen Venäjän vallankumousta. Parppei demonstroi teoksessaan *The Battle of Kulikovo Refought* (2017), kuinka kaukana historiassa olevista taisteluista luotuja narratiiveja käytetään Venäjällä tukemaan kansallista yhtenäisyyttä yhä edelleen puolustukseen valmistaututtaessa.

Petteri Lahu, Gudrun Persson, Daivis Petraitis ja Michael Kofman

– Venäjän kansallisessa narratiivissa historialla on tärkeä rooli, joten myös sitä ymmärtämään pyrkivän olisi hyvä tuntee jossain määrin kansallista menneisyyskuvastoa. Niin ikään menneisyyden viholliskuvat ja geopolittiset diskurssit voivat auttaa hahmottamaan sitä, miten Venäjä nykypäivänä näkee asemoituvansa kansainväliseen yhteisöön, Parpei tiivistä puheenvuoronsa ytimen ennen Venäjä-seminaaria tehdyssä haastattelussa.

Parpein puheenvuoro toi keskusteluun turvallisuuspoliittisten aatteiden historiallisia taustoja. Niiden käyttö Venäjän turvallisuuspoliittisessa keskustelussa juontaa pitkälle historiaan. Parpei myös selvitti, että Venäjällä "keskiaikainen" dualistinen tapa kuvata konflikteja siirtyi 1800-luvun kansalliseen historiankirjoitukseen, ja on osittain näkyvässä nykypäivänäkkin.

– Nykyään paljon kuultu ajatus siitä, ettei Venäjä koskaan aloita konflikteja, vaan puolustautuu ja puolustaa intressejään uhan edessä, on muotoiltu hyvin nykyisen kaltaiseksi jo 1800-luvulla, Parpei kuvasi.

Tutkija kertoi myös Venäjällä tyypillisestä "oikeaoppisen" historian esittämisestä, joka haastaa esimerkiksi naapurimaiden historiakäsityksiä ja syyttää muita maita historian väärentämisestä erityisesti toisen maailmansodan tapahtumien viitekehykseen vedoten.

– Voisi tulkita, että "fasismi" on saatu näin sementoitua potentiaaliseksi uhaksi – ja viholliskuvaksi – myös nykyaikaan; viholliskuvilla on roolinsa kansallisen koheesion ylläpitämisessä, jossa Venäjällä on omat haasteensa.

” **Venäjän turvallisuuspolitiikan kursseilla ovat olleet motivoituneita.**

Seminaarin järjestäjät uskovat yhteistyön voimaan

Seminaarin toinen pääjärjestäjä, apulaisprofessori **Katri Pynnöniemi** hoitaa Maanpuolustuskorkeakoulun ja Helsingin yliopiston Venäjän turvallisuuspolitiikan yhteisprofessuuria. Hän uskoo tulevaisuuden tutkijasukupolven kasvavan yhteistyön voimin. Pynnöniemi kertoo, että Venäjän turvallisuuspolitiikan kursseilla olevat opiskelijat ovat olleet motivoituneita, ja kurssit on opetettu kuluneena keväänä sekä englanniksi että suomeksi. Lisäksi Sotataidon laitokselle Venäjä-ryhmään rekrytoitiin hiljattain tohtorikoulutettava, joten resursseja alan suomalaisen tutkimuksen kehitykseen lisätään jatkuvasti.

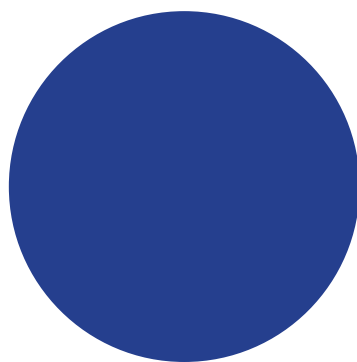
Myös nopeasti täyttynyt seminaari kertoo Venäjän turvallisuuspolitiikkaa kohtaan olevasta kiinnostuksesta ja tutkimuksen tarpeesta. Seuraavan vuoden Venäjä-seminaarin päivä onkin jo lyöty lukkoon. Venäjä-aiheista keskustelua käydään Santahaminassa taas 2. huhtikuuta 2020. Tervetuloa! ■

Teksti: Elina Suominen Kuvat: A. Aunala & V. Slobodjaniouk

Tohtorin tutkinnon uudistus on yhteistyötä

Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteiden tohtorin tutkinnon uudistustyötä on tehty viimeisten kahden vuoden aikana. Uudistettu opetussuunnitelma on tarkoitettu ottaa käyttöön loppuvuodesta 2019.

Sotatieteiden tohtorin tutkinto on sotatieteellinen jatkotutkinto. Nyt tehtävä uudistus perustuu tutkimus- ja toimintakentän muuttuneisiin vaatimuksiin, opintopistemäärän vähentämiseen sekä saatuihin opiskelija- ja työelämäpalautteisiin.

Pääesikunnan kesällä antama normi edellyttää muutosta tohtorin tutkinnon opintopistemäärään. Nykyisen opintopistemäärän (70 op) väheneminen (50 op) aiheuttaa tarpeen uudistaa opetussuunnitelmaa sekä tarkentaa opintojen rakennetta ja sisältöä. Uudistuksen yhteydessä

myös täsmennetään tohtorikoulutuksen perustehtävää, jonka määrittelyssä otetaan huomioon aiempaa enemmän työelämän vaatimukset.

Sotatieteiden tohtorin tutkinnon perustehtävä on jatkossakin Puolustusvoimia ja puolustusministeriötä palvelevan tiedon tuottaminen. Toinen tärkeä tehtävä on tuottaa tohtoriopiskelijoille tutkinnon jälkeisissä tehtävissä tarvittava, laaja-alainen osaaminen, joka on edellytys menestyksekkäälle suoriutumiselle asiantuntija tehtävissä ja tutkimusalan korkeimmissa tehtävissä.

Osana yhteiskuntaa

Ensisijaisen tehtävän lisäksi perustehtävän määrittelyssä huomioidaan kuitenkin myös yhteiskunnallinen näkökulma maanpuolustuksellisten tavoitteiden rinnalla. Tästä syystä Puolustusvoimia palvelevan tutkimustiedon ja muun yhteiskunnan välille pyritään muodostamaan entistä vahvempi yhteys, jotta Puolustusvoimien resursseilla tehty tutkimus olisi koko yhteiskunnan käytössä. Tutkimustiedon ja osaamisen kautta pyritään tuottamaan sotatieteiden tohtoreita, joilla on myös tutkimus- ja kehittämistyöhön liittyvä vuoropuhelutaito siviilimaailman kanssa.

Tohtorin tutkinnon kautta syntyvällä tutkimustiedolla ja asiantuntijuudella on laajempaakin yhteiskunnallista vaikutusta ja käyttöä. Uudistustyöryhmän puheenjohtaja, sotatieteiden tohtori, eversti (evp) **Max Sjöblom** ottaa esimerkiksi jihadismin tutkimisen, jossa syntynyt asiantuntijuutta on hyödynnetty laaja-alaisesti eri foorumeilla myös Puolustusvoimien ulkopuolella.

Nyt tehtävässä uudistuksessa on määritelty kahdeksan osaamisaluetta, joiden sisälle asetetaan tohtoriopiskelijoiden osaamisvaatimukset. Tohtoriopintojen tavoitteena on tuottaa sotatieteiden tohtoreita, joilla on syvälinen ymmärrys sotatieteistä, vahva tutkija- ja asiantuntijaiden titeetti sekä vahva elinikäisen oppimisen kulttuuri. Muita osaamisalueita ovat muun muassa kansainvälisyys sekä vuorovaikutus-, johtamis- ja viestintätaidot.

”

Asiantuntijuudella on laajempaakin yhteiskunnallista vaikutusta ja käyttöä.

Max Sjöblom

Jarkko Kosonen

Muutoksia myös opintojen rakenteeseen

Uudelleen määritelty päätehtävä sekä opintojen sisällön muokkaaminen aiheuttavat tarpeen muokata myös tohtoriopintojen opetussuunnitelman rakennetta ja mallia. Maanpuolustuskorkeakoulun tohtoriohjelma rakentuu jatkossakin sotatieteellisistä ja tieteenalakohtaisista opinnoista, joiden tuottaman osaamisen pohjalta opiskelija laatii väitöskirjan.

Yksi uudistuksen tavoitteista on määritellä tarkemmin Puolustusvoimien ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lähtötaaso-vaatimukset. Sotatieteiden tohtorin tutkintoon otetaan Puolustusvoimien sotilashenkilöstön lisäksi siviiliopiskelijoita sekä opiskelijoita muista sotatieteellisistä korkeakouluista, kuten Ruotsin Försvarshögskolanista.

Sotatieteiden tohtorin tutkinnon lähtötasona on sotatieteiden maisterin tutkinto, minkä takia Puolustusvoimien ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden on yleensä suoritettava omaa osaamis-

tansa täydentäviä opintoja (ns. siltaopintoja) mm. Suomen puolustusjärjestelmästä, kokonaisturvallisuudesta ja kriisinhallinnasta. Samalla käydään läpi hakijan tutkimusosaamisen lähtötaso ja sen vastaavuus tohtorin tutkinnon lähtötaaso-vaatimukseen. Täydentävien opintojen tarkempi määrittely on osaamistason saavuttamisen lisäksi työkalu hakijoiden tasa-arvoiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun.

Opiskelijoiden kokemukset hyötykäyttöön

Uudistuksen myötä opetussuunnitelma rakennetaan aiempaa selkeämmin osaamispohjaiseksi, jonka rakenteessa on huomioitu yleiset sotatieteelliset ja tieteenalakohtaiset vaatimukset. Toinen merkittävä muutos on tohtorin opintoja suorittavien ja jo valmistuneiden tohtoreiden aktiivinen mukaanotto uudistamistyöhön. Opiskelijoiden ja valmistuneiden tohtorien opinnoista ja työelämästä saatuja kokemuksia hyödynnetään erityisesti määritettäessä opin-

tojen sisältöä ja käytännön järjestelyjä.

Opetussuunnitelman uudistamiseksi on muodostettu erillinen asiantuntijaryhmä, jossa on edustajia Maanpuolustuskorkeakoulun ainelaitoksilta, Puolustusvoimien tutkimuslaitoksesta, Pääesikunnasta ja edustajat sekä sotilas- että siviiliopiskelijoista. Työryhmän tehtävä on tuottaa yhteiset perusteet muun muassa opintosuunnitelman rakenteesta sekä muodostaa raamit sotatieteellisille opinnoille ja tieteenalakohtaisesti laadittaville, yksityiskohtaisille opetussuunnitelmille.

Yksi työryhmän jäsenistä on tutkija **Jarkko Kosonen**, joka työskentelee Maavoimien esikunnassa ja opiskelee samalla sotatieteiden tohtorin tutkintoa. Hän väittelee syksyllä 2019 aiheesta asevelvollisten sitoutuminen maanpuolustukseen. Kososella on kokemusta Puolustusvoimista sekä kriisinhallintatehtävien että siviilitutkijan tehtävien kautta, joten paikka työryhmässä palvelee erinomaisesti tohtorin tutkinnon uudistamistyötä.

Lisäksi Kososen koulutustausta kasvatustieteistä ja sotilassosiologisesta tutkimuksesta tarjoaa hyvän esimerkin siitä, miten myös siviiliopiskelijat voivat suorittaa tohtorin tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Asiantuntijatyöryhmän lisäksi Kosonen tuo tutkinnon uudistusprosessiin liittyen esille tohtoriseminaarit. Niissä opiskelijapalautteiden käsittelyn ja ajankohtaisen tiedon tarjoamisen lisäksi edistetään opiskelijoiden ryhmäytymistä ja sitoutumista Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijaksi.

” *Seminaarit tuovat yhteen opiskelijoita muilta tieteenaloilta.*

Ryhmäytyminen hyödyttää monia

Tutkimusjohtaja **Hannu Kari** pitää erittäin tärkeänä opiskelijoiden asiantuntijuuden kehittymistä opintojen aikana, jolloin opiskelijalta aletaan vaatia laajojen kokonaisuuksien ymmärtämistä ja ymmärrystä siitä, miten oma tutkimus sijoittuu kyseisellä tieteenalalla. Myös omien viestien välittäminen oikeassa muodossa ja oikeiden kanavien kautta on tärkeää. Kari kokee opiskelijoiden olevan halukkaita verkottumaan ja sparraamaan toisiaan tutkimukseen liittyvissä aiheissa.

Kaikki edellä mainittu pyritään ottamaan huomioon tutkintouudistusta tehtäessä, koska mm. ryhmäytymisestä ja sitoutumisesta saadaan monia hyötyjä.

– Ryhmäytyminen on pitkään ollut professori- ja tieteenalakohtaista, ja se on toteutunut niillä tieteenaloilla, joiden opiskelijamassa on ollut tarpeeksi suuri. Ryhmäytymiseen liittyen haasteena ovat olleet pienet tieteenalat, joiden opiskelijamäärä ei ole iso. Seminaarit tuovat yhteen opiskelijoita muilta tieteenaloilta ja lisäävät yhteistä ymmärrystä sotatieteistä. Samalla ryhmäytyminen tukee monitieteellisyyttä, jota tutkimukselta yhä enemmän vaaditaan, Kari kommentoi.

Kari muistuttaa myös, että opiskelijoiden ryhmäytyminen ja sitoutuminen Maanpuolustuskorkeakouluun ei hyödytä vain opiskelijoita. Merkittävä osa valmistuneista työllistyy Puolustusvoimien ulkopuolelle, mutta heidän ymmärryksensä Puolustusvoimien tavoitteista ja toiminnasta jää sidokseksi Puolustusvoimien ja muun yhteiskunnan välillä. Osittain juuri tästä on kyse myös tohtorin tutkinnon uudistuksessa. Opintojen rakennetta ja sisältöä pyritään muokkaamaan siten, että se palvelee kaikkia osapuolia ja vie omalta osaltaan tiedemaailmaa eteenpäin.

Teksti: Siiri Autio Kuvat: Pauli Kervinen & Aki Aunala

Sotatieteiden henkireiät

Maanpuolustuskorkeakoulun ja sotatieteellisten
seurojen yhteistoiminta

Sotatiedettä ei edistetä ainoastaan Maanpuolustuskorkeakoulussa, vaan alasta kiinnostuneita ammattilaisia ja harrastajia riittää lukuisiin yhdistyksiin. Millainen on työnjako yliopiston ja seuratoiminnan välillä?

Janne Mäkitalo

Vesa Nissinen Sotatieteiden päivillä

Suomessa tehdään maanpuolustuksellista tutkimusta sekä Puolustusvoimissa että Maanpuolustuskorkeakoulussa, ja yliopistokentällä sivutaan aiheita laajemminkin. Sotatieteellisiä seuroja tuntuu löytyvän joka lähtöön, ja niihin kaikkiin jäseniä, jotka vapaa-ajallaan edistävät sotatieteitä. Äkkiseltään voi tuntua erikoiselta, että eri aloilla on olemassa omat seuransa, vaikka kaikki voisivat olla Suomen Sotatieteellisessä Seurassa. Omat seuransa löytyvät esimerkiksi sotataloudelle, asehistorialle, sotilasperinteelle ja lääkinnälle. Monilla on lisäksi paikallisia järjestöjään.

Myös yhdistystoiminnan yhteys ja työnjako Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa herättää kysymyksiä. Vastauksia saadaan parhaiten ottamalla yhteys Maanpuolustuskorkeakoulun ja seurojen yhdistäviin linkkeihin. Suomen suurimmista sotatieteellisistä seuroista tapasimme **Janne Mäkitalon** Suomen Sotatieteellisestä Seurasta, **Teemu Tallbergin** Suomen Sotilas sosiologisesta Seurasta ja **Mikko Karjalaisen** Suomen Sotahistoriallisesta Seurasta.

Sotatieteiden kattojärjestö yhdistää

Everstiluutnantti Janne Mäkitalo on Maanpuolustuskorkeakoulussa operaatiotaidon ja taktiikan sotilasprofessori ja Suomen Sotatieteellisen Seuran hallituksen jäsen. Seura on sotatieteellisistä seuroista vanhin ja yksi suurimmista yli 90-vuotisella historiallaan ja runsaalla 800 jäsenellään. Seuran ydintoiminta edistää ja tukee sotatieteellistä tutkimustyötä julkaisemalla tieteellisiä artikkeleita, esittelemällä tutkimustuloksia esitelmätilaisuuksissa ja seminaareissa sekä tukemalla stipendein ja avustuksin sotatieteitä.

Alun perin seura perustettiin Sotakorkeakoulun upseerikerhoksi, mutta toiminta avattiin melko pian myös muille sotilaille. Siviilejä on hyväksytty mukaan vasta viime vuosina. Mäkitalo on ollut seurassa mukana kaksi vuotta, eikä ole kokenut seuran olevan enää osa Maanpuolustuskorkeakoulua, vaan ennemminkin sen merkittävä yhteistyökumppani. Suhdetta hän kuvailee kiinteäksi ja toimivaksi.

– Ja olisihan erikoista, jos maan tärkein, ainoa ja ylintä sotilasopetusta antava sotilasyliopisto ei

olisi Sotatieteellisen Seuran tärkein tukija ja yhteistyökumppani, toteaa Mäkitalo.

Seura toimii Maanpuolustuskorkeakoulun rinnalla, ja yhteisiä jäseniä on jonkin verran.

– Oma jäsenyyteni selittyy sillä, että on pidetty tärkeänä, että seuran hallituksessa on joku meidän professoreista. Seuran säännöissä niin ei lue, se on vain koettu luonnolliseksi hyväksi asiaksi, Mäkitalo täsmentää.

Vertaisarvioitun tieteellisen *Journal of Military Studies* -lehden julkaisutoiminta on siirtynyt seuran vastuulta Maanpuolustuskorkeakoululle, sillä se on tärkeä ja kansainvälinen kanava korkeakoululle artikkelien julkaisemiseen. Seura julkaisee lisäksi *Tiede ja Ase* -vuosijulkaisua.

Seuran toimintaa esitellään ja suositellaan myös opiskelijoille, sillä se on erinomainen tapa verkostoitua samaa aihepiiriä tutkivien kanssa. Seminaarien esityksien aiheet kiinnostavat laajempaa yleisöä.

– Yksi perusteema, joka on kiinnostanut Studia Militaria -seminaareissa, on ollut viimeaikaiset konfliktit. Toinen perusteema, joka on

kaiset konfliktit. Toinen perusteema, joka on kiinnostanut aina, on Venäjä. Viimeisen parin vuoden aikana ovat nousseet esille Syyrian sota ja Itä-Ukrainan sota. Lisäksi paljon on puhuttu yksittäisistä tapahtumista, Kiinasta ja Yhdysvalloista, esittelee Mäkitalo ja jatkaa: – Eli ei pelkästään sodankäyntiä ja sotatekniikkaa, vaan myöskin turvallisuuspoliittiset näkökulmat, esimerkiksi turvallisuus hybridiympäristöissä, ovat olleet esillä.

” Seminaarien esityksien aiheet kiinnostavat laajempaa yleisöä.

Sotatieteiden päivillä saman asian äärellä

Sotatieteiden päivät järjestetään joka toinen vuosi Maanpuolustuskorkeakoulun tiloissa, ja ne tuovat laajasti esille sotatieteiden eri aloja. Sotatieteellisessä Seurassa on huollon ja sotatalouden, johtamisen, sotilaspedagogiikan, taktiikan, sotahistorian, strategian ja tekniikan jaostot, mutta ei esimerkiksi sotilassosiologista.

– Taktiikka on yksi osa-alue, jolla ei ole omaa järjestöä tai muuta toimintaa, vaan Sotatieteellinen Seura on siihen ainoa henkireikä operatiotaidosta ja taktiikasta kiinnostuneille. Kun pidämme Sotatieteiden päivät, kaikki nämä niin sanotut ystävyysseurat sotilasheraldiikasta lähtien osallistuvat. Voisi ajatella, että Sotatieteellinen Seura on sateenvarjo, joka kokoaa Sotatieteiden päivien alle kaikki muutkin, sanoo Mäkitalo.

Teemaseuroja on yllättävän paljon, ja sopassa monta hämmentäjää, kun Sotatieteiden päiviä suunnitellaan, mutta Mäkitalon mukaan aina on saatu hyvä paketti kasaan sotatieteistä kiinnostuneille. Monipuolisuus on rikkautta. Oma seura tuo esimerkiksi vielä enemmän näkyvyyttä omalle alalle kuin yksi suuri yhteinen, eivätkä kaikki sotatieteiden osa-alueet kiinnosta kaikkia.

Sotilassosiologiaa omassa aktiivisessa seurassa

Suomen Sotilassosiologisen Seuran hallituksen jäsen Teemu Tallberg toimii Maanpuolustuskorkeakoulussa sotilassosiologian professorina. Seuralla on käynnissä 27. toimintavuosi, ja se on vapaasti toimiva yhdistys, eli sen noin 70-henkinen jäsenistö on omakohtaisesti kiinnostunut sotilasorganisaatioiden sosiologisesta tutkimuksesta.

– Seuramme on ollut olemassa jo pitkään ja seisoo mielellään omilla jaloillaan. Tekijöitä on riittänyt siinä määrin, että on pystytty omaa yhdistystä ylläpitämään, Tallberg perustelee

ja jatkaa: – Minusta on todella arvokasta, että seura on olemassa ja se nimenomaan on itsenäinen. Se kertoo siitä, että on tällainen tieteenala, joka harjoittaa omaa toimintaansa. Vaikka sotatieteellisessä kehityksessä on paljon yhteisiä intressejä, niin sotilassosiologia kytkeytyy muita sotatieteenaloja laajemmin muuhun yhteiskuntaan.

Seura on muiden seurojen tavoin riippumaton Puolustusvoimista, vaikka se kokoontuu toisinaan Maanpuolustuskorkeakoulun tiloissa ja jäsenistöön kuuluu väkeä niin Maanpuolustuskorkeakoulusta kuin muualta Puolustusvoimista. Tallbergille sotilassosiologian professorina seura on tärkein yhteistyökumppani.

– Verkostona seuran täytyykin toimia: tiedon täytyy pystyä liikkumaan ja täytyy tietää mitä missäkin tapahtuu. Ja myöskin toiminnassa täytyy saada monelta taholta tukea, jos ei muuta niin henkistä, toteaa Tallberg.

Sotilassosiologista Seuraa edelsi sodan jälkeen perustettu Suomen Sotilaspsykologinen Seura,

joka liittyi sosiologiseen sisarseuraansa muutama vuosi sitten. Seura on aktivoitunut entisestään eversti **Vesa Nissisen** puheenjohtajuuden aikana, ja tästä Tallberg kiittää seurassa vallitsevaa hyvää henkeä.

Sotilassosiologian alalla keskeinen henkilö on **Knut Pipping** (1920–1997), jonka teos *Kompania pienoisyhteiskuntana* on ollut alalla ja seurassa merkittävä. Hänen nimeään kantava palkinto jaetaan vuosittain pro gradu -työlle, joka on laadukas ja sotilassosiologian tutkimuskentän näkökulmasta ajankohtainen. Ensi vuodelle on suunnitteilla juhlaseminaari, kun Pippingin syntymästä tulee kuluneeksi sata vuotta.

Julkaisuja seura tuottaa ajankohtaisista aiheista, viimeisimpänä *Journal of Military Studies* -lehden sotilassosiologian erikoisnumeron.

Kuten vapaaehtoistoiminnassa aina, on myös sotatieteellisten seurojen toiminnassa omat haasteensa.

– Aika pienellä joukolla on tehty aika paljon. Inhimilliset resurssit tulevat joskus tällaisessa va-

paahtoisessa toiminnassa vastaan. Ihmisillä on intoa ja halua tehdä, mutta jos tehdään liikaa, niin tekijöiden vähäinen määrä nousee haasteeksi, muistuttaa Tallberg.

Sotilassosiologinen Seura tekee paljon yhteistyötä muidenkin tahojen kanssa. Sotatieteiden kontekstissa yhteiset tutkimusintressit ja toiminta näkyvät esimerkiksi seuran vuosiseminaareissa, jotka ovat keskeinen osa seuran toimintaa. Myös kansainväliseen European Research Group on Military and Society -konferenssiin (Ergomas) on lähetetty nuoria tutkijoita projektirahoituksella. Syksyllä on tiedossa maanpuolustustahtoon liittyvä seminaari. Seuran omat tapahtumat tuovat lisänäkyvyyttä alan tutkimukselle.

”

Verkostona seuran täytyykin toimia.

Teemu Tallberg

– Julkisuudessa on yleistä mielenkiintoa sellaisille kysymyksille, jotka ovat sotilassosiologian kannalta tärkeitä, Tallberg kertoo.

Sotahistoria kiinnostaa monia

Suomen Sotahistoriallisen Seuran puheenjohtaja Mikko Karjalainen toimii Maanpuolustuskorkeakoulussa sotahistorian apulaisprofessorina. Sotahistoriallinen Seura perustettiin 1944 Sotamuseon kannatusyhdistykseksi. Maanpuolustuskorkeakouluun kuuluvan Sotamuseon ja seuran yhteistyöhön kuuluu nykyään *Sotahistoriallisen aikakauskirjan* toimittaminen. Myös seuran hallituksessa on useita, joiden tausta on Maanpuolustuskorkeakoulussa. Seura on 1 200 jäsenellään Suomen suurin tieteellinen sotahistoriallinen seura, ja se on avoin kaikille aiheesta kiinnostuneille.

Jäsenistöön kuuluu monipuolisesti sotahisto-

rian tutkijoita ja harrastajia, ja muiden kaltaistensa yhdistysten tapaan eläkeläiset muodostavat seuran tiiveimmän aktiivijäsenistön. Seuran vuosittaiseen toimintaan kuuluu aikakauskirjan julkaisu, esitelmätilaisuuksia, miniseminaareja, maakuntaseminaari, päiväretkiä, Venäjän-matka sekä pidempi matka.

– Meillä pääfokus on siinä, että pystyisimme toteuttamaan mahdollisimman hyvää ja monipuolista, mutta samalla tieteellisesti validia sotahistoriallista ohjelmaa ja palveluita jäsenkunnallemme, Karjalainen kertoo.

Sotahistorian harrastajia riittää myös muihin seuroihin, ja Karjalainen on itsekin myös Sotatieteellisen Seuran jäsen. Karjalainen kuvailee Suomea yhdistystoiminnan luvatuksi maaksi ja arvelee, että heidän jäsenistään osa kuuluu myös muihin yhdistyksiin. Seura on tehnyt yhteistyötä esimerkiksi järjestämällä yhteisseminaareja. Kaatuneiden Muistosäätiö tukee vuosittain jaettavaa sotahistorian pro gradu -palkintoa, jonka

Sotatieteiden päivillä Katri Pynnöniemi, Pentti Forsström ja Saara Jantunen

voittaja saa mahdollisuuden julkaista artikkelinsa JUFO-luokitellussa aikakauskirjassa. Karjalainen ei koe, että seurojen välillä olisi kilpailua.

– Se on hyvä, mitä useampi toimija kiinnostuneille palveluita tuottaa, Karjalainen toteaa.

Yhdistystoiminta hakee uusia muotoja

Kuluva vuosi on ollut Sotahistoriallisessa Seurassa työntäyteinen, sillä se on juhlistanut 75-vuotista taivaltaan. Juhlinta alkoi jo tammi-kuussa juhlaseminaarilla, vuosijuhlalla ja eversti (evp) **Pasi Kesselin** kirjoittaman historiateoksen julkistamisella. Juhlaseminaareista ensimmäinen järjestettiin maaliskuussa Turussa, ja toinen on marraskuussa Jyväskylässä. Turussa käsiteltiin Ahvenanmaan strategista asemaa, ja Jyväskylässä teemana on tiedustelun historia.

Seminaareissa ja julkaisuissa isoa yleisöä aina kiinnostava aihe on toisen maailmansodan aika, mutta myös vanhempaa sotahistoriaa tarjotaan

autonomian ja Ruotsin vallan ajalta saakka. Uusi sukupolvi tarvitsee myös toisenlaisia toimintamuotoja. Sotahistoriallinen Seura ylläpitää sivuillaan sähköisiä palveluita, kuten Suomen ulkopuolella olevien sotahistoriallisten kohteiden karttakoordinaattipalvelua sekä *Kansa taisteli* -lehden digitoitua arkistoa.

– Jos veteraanisukupolvea ja heidän perillisiä on kiinnostanut esitelmätilaisuudet ja matkat taistelupaikoille, mikä kiinnostaa 2020-luvun sotahistorian kuluttajaa? Sitä tietysti koko ajan mietitään, Karjalainen pohtii.

Seuroista löytyy tilaa uusille toimijoille, ja Karjalainen kannustaa osallistumaan.

– Jokainen sotahistoriasta kiinnostunut voi Sotahistoriallisen Seuran jäseneksi liittyä. Meidän kotisivuiltamme löytyy kattava paketti Sotahistoriallisen Seuran toiminnasta, ja toisaalta sieltä löytyy mielenkiintoisia aineistoja, joita voi käydä katsomassa. Tervetuloa toimintaan mukaan! ■

” *Sotahistorian harrastajia riittää myös muihin seuroihin.*

Teksti: Ella Ahmas Kuvat: Jesse Alatyppö & Pauli Kervinen

Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan asiantuntijakoulutus Suomessa

Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen (FINCENT) Integrated Crisis Management (ICM) -kurssi järjestetään yhdessä Kriisinhallintakeskuksen (CMC Finland) kanssa. Kurssilla lisätään tietoutta ja ymmärrystä kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan lähestymistavoista ja pyritään parantamaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Jouni Vainio

Kurssin opiskelijat ovat senioritason asiantuntijoita (senior-level experts), jotka työskentelevät kriisinhallintaan liittyvissä tehtävissä. Haastattelimme **Jouni Vainiota**, joka on toiminut Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen (FINCENT) kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan kurssien opetusryhmän vanhimpana. Hän on taustaltaan upseeri ja palvellut uransa aikana monissa kansainvälisissä tehtävissä. Tällä hetkellä hän toimii CMC:n lähettämänä ja hallinnoimana Nairobissa Itä-Afrikan valmiusjoukon siviilikomponentin neuvonantajana.

Siviili- ja sotilaskomponentit eroavat toisistaan

Vainio kertoo, että organisaation tuki on vahvempi silloin, kun henkilö toimii sotilaallisen kriisinhallinnan tehtävässä verrattuna siviilikriisinhallintatehtäviin. Siviilipuolella hoidetaan enemmän itse omia asioita ja yksilöllä on suurempi vastuu itsestään; esimerkiksi turvallisuustekijöitä on osattava arvioida toimialueella

liikuttaessa ja terveyspalveluiden saatavuus selvitettävä. Joissakin tapauksissa on myös järjestettävä omat kuljetukset, minkä lisäksi asunto on useimmiten hankittava itse. Sinänsä lähettävä organisaatio pitää kuitenkin hienosti huolta siitä, että kyseisistä asioista koituvat kustannukset korvataan.

– Sotilaallisen kriisinhallinnan tehtävään lähdetään yleensä osana isoa joukkoa, jolloin organisaation tuki on kattava. Kaikki on mietitty: majoitukset, ruokailut, liikkumiset, varustukset, suoja uhkia vastaan ynnä muuta. Sanoisinkin, että oikeiden henkilövalintojen merkitys korostuu lähetettäessä ihmisiä siviilikriisinhallinnan yksittäisen asiantuntijan tehtäviin, Vainio kertoo.

Vainio vertaa Itä-Afrikan valmiusjoukkojen sotilas- ja siviiliosastoja eli -komponentteja, joista molemmista hänellä on omakohtaista kokemusta. Hän kertoo, että sotilaskomponentin puolella keskitytään erityisesti esikuntien kouluttamiseen ja prosessit ovat tarkat.

– Esikuntien pitää pystyä luomaan tilanneku-

va alueelta. Sen jälkeen niiden pitää pystyä tekemään vaihtoehtoisia suunnitelmia, miten tiettyihin kriisitilanteisiin suhtaudutaan ja miten niihin vastataan. Pitää pystyä tuottamaan käskyjä ja seuraamaan joukkojen liikkeitä sekä toimintoja kentällä, Vainio kertoo.

Siviilikomponentti koostuu eri alojen asiantuntijoista. Määrällisesti siviilikomponentin edustajia on usein vähiten, mutta heidän vaikuttavuutensa on sekä laajaa että syvää. Asiantuntijat koostuvat erilaisista osaajista, joiden erikoisaloja ovat muun muassa siviilien- ja lastensuojelu, ihmisoikeus- ja tasa-arvoasiat sekä oikeusvaltion ja hyvän hallinnon toimintaperiaatteet. Esimerkiksi mission esikunnassa työskentelevät siviiliasiantuntijat vaikuttavat koko operaation ja viimeistenkin yksittäisten toimijoiden työskentelyyn kentällä ohjeiden, käskyjen, kokousten, linjausten, neuvojen jne. kautta. Vainio korostaa yhteisen näkemyksen ja tiiviin yhteistyön merkitystä eri komponenttien välillä.

– Integraatio ja koordinaatio ovat äärimmäi-

sen tärkeitä asioita: siinä niin siviilit, poliisit kuin sotilaatkin työskentelevät yhteisten tavoitteiden puolesta.

Kansainvälisyys kasvattaa yhteistä näkemystä

Vainio on opettanut Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen ICM-kurssin lisäksi monilla kansainvälisillä kursseilla, kuten muun muassa UN Protection of Civilians -kurssilla, joka keskittyy siviilien suojeluun. Hän kertoo, että strategisen tason kursseilla senioritason oppilaat ovat valikoituneita. Kansainvälisyys ja asiantuntijuus kasvattavat yhteistä näkemystä ja ymmärrystä. Vain harvoin törmää yksilöihin, joilla on

”

Asiantuntijat koostuvat erilaisista osaajista.

jotakin poliittista tai muuta kansallista agenda taustalla. Vainio kuitenkin toteaa, että toisinaan oppilaiden välillä ilmenevät erimielisyydet eivät näytä liittyvän tiettyihin kansallisuuksiin, vaan ovat enemmänkin yksilökohtaisia huomioita.

– Mielestäni oppilaat ovat opettamillani kursseilla keskimäärin hyvin kansainvälisiä. Oikeastaan varsinaista kulttuurieroista johtuvaa asioiden eri tavalla näkemistä ei juuri ole. Oppini on se, että ihminen on ihminen, ja ihmisyyteen keskeisesti liittyvät perustekijät ovat kansallisuuksista, kulttuureista, uskonnoista tai maanosista riippumatta perimmiltään aika tavalla samoja.

Kriisinhallinnan vaikuttavuutta on seurattava

YK:n laajenevat ja yhä kokonaisvaltaisemmat mandaatit vaativat koulutuksen pysymistä ajan tasalla. Vainio korostaa vaikuttavuuden mittamisen tärkeyttä.

– Olen aina painottanut, että kriisinhallinnan tulokellisuus on sen vaikuttavuutta eri asioihin. Meillä on joskus vähän trendi tilastoida ja raportoida jotain sellaista, mitä ollaan tehty; esimerkiksi kuinka monta partiota ollaan pystytty toteuttamaan minäkin viikkona. Pitäisi nimenomaan katsoa, mikä on esimerkiksi toimimme vaikutus alueen ihmisiin, jotka tarvitsevat suojelua tai vaikutus yhteiskunnan paikalliselle väestölle tarjottaviin palveluihin, joiden rakentamiseen ja kehittämiseen tukeamme tarvitaan, Vainio kertoo.

Sotilaspuolella on selkeitä operaatioiden arviointiprosesseja niin kuin esimerkiksi Natola. Niiden puitteissa mitataan oman tekemisen (measures of performances) vaikutusta suhteessa tavoitteisiin (measures of effects). Yksinkertaistettuna tarkoituksena on arvioida, tehdäänkö oikeita asioita ja tehdäänkö oikeita asioita oikein.

Suomessa Puolustusvoimien kansainvälinen keskus ja CMC tekevät kriisinhallintaan ja sen kouluttamiseen liittyvää tutkimus- ja kehittämistyötä. Tietoa kerätään kentältä operaatioista

ja kyseisten keskustusten pitämällä kursseilla. Esimerkiksi kursseilla pyritään aina tekemään aloitustesti ja lopetustesti, joilla mitataan kurssilaisten oppimista. Operaatioihin tehdään myös tiedonkeruumatkoja, joilla päästään pureutumaan keskeisiin ja haastavimpiin kysymyksiin sekä siihen, miten asioita käytännössä toteutetaan eri operaatioissa. Vainio korostaa lisäksi opettajien oma-aloitteista tietotaidon päivittämistä, vaikka se työlästä onkin ja vaatii paljon aktiivisuutta.

– Yksikään operaatio ei ole keskenään täysin samanlainen, mutta toki vanhoista kokemuksista voi aina ottaa jotain oppia mukaan tulevaisuutta varten. Koulutusvaatimuksia täytyy rukata sen mukaan, kun nähdään, mitä siellä kentällä vaaditaan menestyäkseen tehtävissä, Vainio täsmentää.

Hyvähenkinen ja kehittyvä asiantuntijayhteisö

Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen liittyttyä osaksi Maanpuolustuskorkeakoulua,

koulutuksen kehittämisprosessiin on saatu enemmän resursseja. Vainion mielestä koulutuksen ajantasaisuuden vuoksi olisi äärimmäisen tärkeää kerätä kunnolla tuoretta palautetta toimivalta henkilöstöltä jo operaatioiden aikana, jotta tiedettäisiin, onko saatu koulutus koettu tarpeelliseksi ja hyödylliseksi.

– Ainakin itselleni on käynyt niin, että kaikki huonot kokemukset operaatioista tai puutteellisesta koulutuksesta unohtuvat nopeasti ja jäljelle jäävät vain hienot muistot, kun vaikeistakin tilanteista on lopulta selviydytty. Uskon, että ihmismielelle on tervettä ja luonnollista, ettei kielteisiin asioihin palata loputtomiin. Pitäisi kuitenkin muistaa, että rakentava kritiikki on yksi kehittymisen keskeinen edellytys, Vainio pohtii.

Vainio kehuu niin Puolustusvoimien kansainvälistä keskustaa kuin CMC:täkin monipuolisena työympäristönä. Työtehtävät vaihtelevat roolipeleamisestä Niinisalon kankailla aina luentojen pitämiseen Santahaminassa. Ammattitaidon ylläpitäminen vaatii maailman kriisipesäkkeiden

ja käynnissä olevien operaatioiden seuraamista. Kurssitoiminta pitää yllä tuntumaa opetustyöhön ja kansainvälisessä ympäristössä kielitaito pysyy elävänä.

– Puolustusvoimien kansainvälinen keskus on upea ja hyvähenkinen työyhteisö. Minulle ovat tärkeintä hienot ihmissuhteet, mutta lisäbonuksena täällä työskennellessä pysyy mukavasti ajan tasalla Puolustusvoimista, josta itsellänikin on pitkä tausta. Olen rasittavuuteen saakka utelias ihminen ja haluan tietää, missä mennään, Vainio naurahtaa lopuksi. ■

”

Yksikään operaatio ei ole keskenään täysin samanlainen.

Puolustusvoimien kansainvälinen keskus 50 vuotta

**Maanpuolustuskorkeakouluun kuuluva
Puolustusvoimien kansainvälinen keskus
täyttää syksyllä 50 vuotta.**

**Juhlavuosi huipentuu 23.10.2019,
jolloin Santahamina-talossa järjestetään
kansainvälinen juhlaseminaari.
Juhlaseminaaria voi seurata suorana netissä.**

**Meneillään olevaa juhluvuotta kannattaa
seurata sosiaalisessa mediassa
(@FINCENTFI ja @MPKKFI) sekä
Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen
ja Maanpuolustuskorkeakoulun nettisivuilla.**

